

שיעור 1

פרק א' - יסודות הלכות תפילה

א - התפילה (עמ' 1)

1. א. מתי רוב האנשים מרגישים צורך להתפלל?

ב. מהי הרמה הגבוהה יותר של תפילה? _____

ב - תפילותיהם של האבות והנביאים

2. הבא שש דוגמאות מהתנ"ך המספרים על תפילה לה' בעת צרה.

3. איזו תפילה (מספר שמואל א') הינה משמעותית ביותר, ומדוע הייתה נדרשת תפילה כל כך חזקה במקרה זה? _____

ג - פעולתה של התפילה

4. מה החוק שקבע הקב"ה בבריאה, שמזכיר הרב מלמד?

5. מהם שני סוגי התפילות שקיימות?

6. ציין שלוש סיבות לכך שתפילות לא תמיד מתקבלות.

ד - האם חיובה מהתורה

7. א. מהי דעת הרמב"ם בעניין מקור חיוב תפילה, וכיצד הוא לומד זאת מהפסוקים?

ב. מהו שיעור התפילה מן התורה?

8. מהי דעת הרמב"ן? מתי גם הרמב"ן יסכים לדעת הרמב"ם?

ה - תקנת התפילה על ידי אנשי כנסת הגדולה

9. אילו תפילות תקנו אנשי כנסת הגדולה?

* (הערה 1) מה תיקן שמעון הפקולי? (כיצד מסביר זאת השיטה מקובצת?)

10. מי הם אנשי כנסת הגדולה? באיזו תקופה הם חיו?

11. מה היתרון הקיים בתפילה בלשונו של האדם? מה החיסרון הקיים בדרך זאת?

12. א. מה הייתה התפיסה המוטעית בימי בית המקדש הראשון?

ב. כיצד תקנת אנשי כנסת הגדולה, תיקנה את המציאות הנ"ל?

שיעור 2

פרק א' - יסודות הלכות תפילה

ו - הנוסח הקבוע (עמ' 9)

1. א. מה החיסרון שבתפילה שלא בנוסח קבוע, ואיזה חיסרון נוסף לאחר חורבן בית המקדש הראשון, לדברי הרמב"ם?

ב. איזה יתרון נוסף יש בנוסח תפילה קבוע ומסודר?

ג. אילו רעיונות נוספים קיימים בנוסח קבוע לתפילה, לפי דברי 'נפש החיים'?

ז - תקנת שלוש התפילות

2. איזו תפילה תיקן כל אחד מהאבות, וכיצד הדבר מבטא את פעולתו של כל אחד מהם בעולם אברהם-

יצחק-

יעקב-

3. א. כנגד מה תקנו אנשי כנסת הגדולה את התפילות? פרט.

ב. מדוע תפילת ערבית היא רשות? מה דינה היום ומדוע?

ח - כוונה והמתקשים לכוון

4. מהי ההכנה הנדרשת לתפילה?

5. מהן שתי הכוונות שיש לכוון בתפילה?

6. א. כתוב כיצד תיארו ארבעה אמוראים את הקושי שהיה להם לכוון בתפילתם.

ב. כיצד הסביר ה'פני משה' את הקושי שהיה להם לכוון בתפילה?

7. מה המעלה שקיימת, גם בתפילה ללא כוונה?

8. כיצד הסביר האר"י את עניינה של הכוונה בתפילה?

9. להלכה, מתי יוצא ידי חובה, גם אם לא כיוון?

ט - להשמיע לאוזנו ודין הרהור

10. מהי מחלוקת האמוראים בעניין תפילה בהרהור?

11. מהי דעת הרמב"ם בעניין, ומהי דעת רוב הראשונים והשולחן ערוך?

12. מתי יצא ידי חובה בדיעבד, גם אם לא השמיע את התפילה בקול?

13. א. על אילו חלקים בתפילה יש להקפיד לומר בקול? מדוע?

ב. מה אמרו חכמים על האומר 'אמן', יהא שמיה רבא' בקול רם?

ג. איזה פסוק נוהגים לומר בקול, ומדוע?

14. כיצד יש לומר את שאר חלקי התפילה?

15. כיצד יש לומר את תפילת העמידה? מהי דעת רוב הפוסקים ומהי דעת המקובלים?

י - לשון תפילה

16. באיזו שפה יש להתפלל לכתחילה? מדוע?

17. מה דינו של מי שאינו מבין עברית?

18. אדם שאינו יודע עברית, ומתפלל מתוך סידור בעברית, האם יצא ידי חובה?

ומהי דינו של אדם שמתפלל בשפה אחרת (שאינה עברית) ואינו מבין אותה?

19. אדם שאינו יודע עברית ומתפלל בעברית, מה לכל הפחות הוא צריך להבין בתפילתו?

20. מה ההבדל בין תפילת יחיד בשפה אחרת, לבין מניין המתפלל בשפה אחרת?

שיעור 3

פרק ב' - המניין

א - מעלת המניין (עמ' 19)

1. א. מה ההבדל בין לימוד תורה או תפילה של אדם אחד, לבין של עשרה אנשים?

ב. אילו דברים תקנו חכמים לומר במניין עשרה אנשים?

2. מה המיוחד בתפילת רבים, אף אם לא כולם כיוונו בתפילתם? מהו עיקר תפילה בציבור?

3. מדוע ראוי להקפיד להיות בין עשרה ראשונים בתפילה?

ב - טעם למעלת התפילה במניין

4. מה הערך הגדול שבתפילה במניין לעומת תפילת היחיד?

5. האם אפשר להוסיף בקשות פרטיות בתוך תפילה במניין?

ג - מהי תפילה במניין

6. איזה חלק בתפילה שנאמר בציבור הוא 'עיקר תפילה במניין'? מה המעלה השנייה?

7. האם תפילת עמידה במקום שיש בו עשרה אנשים נחשבת לתפילה במניין? הסבר.

8. מה דין המתפלל שחרית בעת שהציבור מתפלל מוסף?

9. על מה יש להקפיד למי שאינו יכול להגיע להתפלל בבית הכנסת?

ד - מידת החיוב של התפילה במניין

10. א. מה המרחק שעל אדם לטרוח בכדי להתפלל במניין?

ב. מה דין חובת המהלך בדרך בעניין חיפוש אחר מניין?

ג. האם בודקים לפי המרחק או לפי זמן הנסיעה? הסבר.

* (הערה 4) בדרך קבע, על מה צריך להקפיד יהודי כשקובע את ביתו?

11. א. אדם שמתפלל בקביעות במניין, ובאופן מיוחד עליו לדאוג שלא יפסיד כסף, האם יכול להתפלל ביחיד? מדוע?

ב. משה מתחיל לעבוד בשעה 7:00 בבוקר, אך אם יתפלל במניין יגיע רק בשעה 8:00 וירוויח פחות כסף. האם רשאי להתפלל ביחידות? מדוע?

ג. באיזה עוד מקרים מותר להתפלל ביחידות? _____

ה - סדרי עדיפויות ביחס לתפילה במניין

12. אדם שמצליח לכוון יותר בתפילת היחיד, האם עדיף שיתפלל ביחידות או במניין? הסבר.

13. תלמיד חכם שלומד כל היום תורה ואם יתפלל במניין יגרם לו ביטול תורה, האם יכול להתפלל ביחידות או שעדיף במניין? הסבר.

14. מה דינו של המלמד תורה לאחרים? מדוע?

15. מה עדיף- תפילה במניין או השתתפות בסעודת ברית מילה? פרט.

16. האם עדיף להתפלל תפילת 'ותיקין' ביחידות, או תפילה מאוחרת יותר במניין?

(נדון בשאלה זו באריכות בפרק י"א)

שיעור 4

פרק ב' - המניין

ו - מי מצטרף למניין (עמ' 26)

1. מאיזה גיל מצטרפים למניין? האם ניתן לצרף במקרים מסוימים גם קטן?

2. אילו אנשים אינם מצטרפים למניין, למרות שהם אינם קטנים?

3. איזה חרש אינו מצטרף למניין, ואיזה חרש מצטרף?

ז - האם העומד בתפילה מצטרף למניין

4. האם החזן צריך לחכות שכל העשרה אנשים יסיימו תפילתם בכדי להתחיל קדיש אחרי שמונה עשרה? פרט.

5. א. בכמה מתפללים שסיימו תפילתם אפשר להתחיל חזרת הש"ץ (שו"ע הרב, מגן אברהם)?

ב. מה יעשה החזן במקום שרוב הציבור מפטטים בחזרת הש"ץ?

ח - צירוף חילוני למניין

6. מה הסברא לצרף גם עוברי עבירות למניין? מי אינו מצטרף (משנה ברורה)?

7. מה דין צירוף למניין מחלל שבת בפרהסיא? מה הורו הפוסקים בדורות האחרונים ומדוע?

ט - כיצד מצטרפים למניין

8. על מה צריך להקפיד בכדי שעשרת המתפללים יחשבו למניין? באילו מקרים הם נחשבים למניין ובאילו לא?

9. אדם שנמצא בחדר צדדי בבית הכנסת ויש מניין בלעדיו, האם נקרא שהוא מתפלל במניין?

10. קבוצת אנשים יצאה לטיול, והם מתפללים בשטח, על מה צריך להקפיד בכדי שייחשבו למתפללים במניין?

11. אדם ששומע את החזן מביתו, האם יכול לענות אחריו אמן? ומה הדין בתקיעת שופר?

12. מה הדין אם שומע חזן דרך הרדיו? מה הדין אם שומע מגילה?

13. מהם ארבעת המדרגות בתפילה במניין?

י - מניין שנתמעט

14. האם מותר להמשיך לומר קדיש, אן באמצע נשארו פחות מעשרה אנשים?

15. האם מותר לאדם לגרום לפירוק המניין באמצע התפילה? פרט.

16. מה הדין במקרה שבו באמצע חזרת הש"ץ הלכו אנשים ונשארו פחות ממניין? האם ממשיכים את החזרה? מה אפשר לומר ומה לא?

שיעור 5

פרק ג' - מקום התפילה

א - מצווה להתפלל בבית הכנסת (עמ' 34)

1. היכן עדיף להתפלל גם למי שהפסיד תפילה במניין? מדוע?

2. איזו תפילה עדיפה, ברוב עם אך שלא שבבית כנסת, או מניין קטן- בבית כנסת?

3. מה לומדים מהפסוק "ואהי להם למקדש מעט"?

4. מי נקרא 'מה שכן רע', ולמה הוא גורם?

5. מהו שכר המקדימים לתפילת שחרית והמאחרים לצאת מתפילת ערבית?

6. האם מותר לרוץ לבית הכנסת? מבית הכנסת? הסבר.

ב - קביעת מקום לתפילה

7. "אל המקום אשר עמד שם..." היכן התפלל אברהם ומה למדים מכאן?

8. על מה צריך כל אחד להקפיד בתוך הכנסת?

9. האם הקפדה זו צריכה להתקיים גם כאשר יושב אורח במקומו בבית הכנסת? פרט.

10. ציין שלושה מקרים בהם עדיף להתפלל במקום אחר.

ג - באיזה בית כנסת עדיף להתפלל

11. האם עדיף לקבוע את מקום תפילתו בבית כנסת או בבית מדרש?

12. ציין חמישה קריטריונים לפיהם יש ללכת בקביעת מקום תפילה, בין שני בתי כנסת?

13. איזה עוד קריטריון נוסף קיים לפי חלק מהאחרונים? (הערה 3)

ד - אין להתפלל במקום גבוה

14. מה לומדים מהפסוק "ממעמקים קראתיך ה'"? מה הדבר מבטא בעמידת האדם לפני ה'?

15. א. מה נקרא מקום גבוה שאסור להתפלל עליו?

ב. ציין שתי סיבות שאין להתפלל במקום גבוה, גם אם הוא נמוך מהמידה הנ"ל.

16. ציין שלוש מקרים בהם מותר להתפלל במקום גבוה.

ה - יכנס שני פתחים

17. "לעולם יכנס אדם לבית הכנסת שיעור שני פתחים ואח"כ יתפלל".

א. מה המשמעות הראשונה של הלכה זאת? באיזה מקרה רשאי לא לעשות כך?

ב. מה המשמעות השנייה של הלכה זאת? מדוע?

ג. מה המשמעות השלישית, ונימוקה?

18. מה הרמז הרוחני הקיים בהלכה זו?

ו - שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר

19. מדוע יש מצווה מן המובחר שלא יהיה דבר חוצץ בין המתפלל לבין הקיר? אילו דברים אינן

נקראים חציצה?

20. האם מותר להתפלל מאחורי אדם אחר? (מ"ב והרב קוק)

21. מה דינם של ציורים בבית הכנסת?

22. האם מותר לעטר את ארון הקודש? מדוע?

23. האם מותר להתפלל מול ראי? מדוע? ומול חלון שמשתקפת שם דמותו?

שיעור 6

פרק ג' - מקום התפילה

ז - לא יתפלל סמוך לרבו המובהק (עמ' 43)

1. מדוע אסור להתפלל לפני/ בשווה/ מאחורי רבו המובהק?

2. מי נקרא 'רבו המובהק'?

3. מתי יהיה מותר לו להתפלל מאחורי רבו?

4. מהי הדעה המקילה שניתן לסמוך עליה בשעת הדחק בעניין?

ח - מקום ראוי לתפילה

5. מה ראוי שיהיה במקום שמתפללים בו? ומה יעשה אם אין שם?

6. כמה חלונות מהדרים לעשות בבית הכנסת, ועל מה צריך להקפיד בעשייתם?

7. האם מותר להתפלל תפילת עמידה במקום פתוח? מדוע?

8. למי מותר להתפלל במקום פתוח? היכן עדיף?

9. מה ההיתר להתפלל ברחבת הכותל המערבי? (2)

10. האם מותר לקיים מניין נוסף מחוץ הכנסת? על מה צריך להקפיד, והיכן אסור להתפלל?

ט - נקיות המקום מצואה וריחות רעים

11. מה המרחק מצואה שאסור להתפלל בו?

12. באיזה מקרה אסור להתפלל גם אם הצואה רחוקה יותר?

13. עד היכן צריך להרחיק תפילתו כאשר יש ריח צואה?

14. מה דינם של שאר דברים שריחם רע?

15. א. מה דינו של אדם שקרא קריאת שמע במקום שהייתה שם צואה?

ב. ואם לא ידע שיש שם צואה?

16. מה הדין אם אמר ברכות בתוך ד' אמות של צואה? (מחלוקת)

י - דינים נוספים

17. האם מותר להתפלל מול שירותים? הסבר.

18. מה הדין הרחקה מצואה של ילד קטן?

19. האם מותר להתפלל בסביבות תינוק שעשה צרכיו בחיתול? מדוע? מתי אסור ומה הדין אם בכל זאת התפלל?

20. הסבר את דין 'מנהג המקום' בהקשר לריחות רעים בבית הכנסת?

21. מה דין ריח של רפת בבית הכנסת של מושב? מה דינם של האורחים שם?

22. על מה צריך להקפיד מי שמתפלל בחוץ?

יא - איסור אמירת דברים שבקדושה מול ערוה

23. מה משמעות האיסור "טפח באישה ערוה" בעניין תפילה?

24. האם מותר להתפלל מול אישה נשואה שאינה מכסה שיערה? מדוע?

25. כיצד יעשה מי שלומד תורה או מברך ויש בסביבתו אישה שאינה לבושה כראוי?

26. מדוע יש אחרונים שהקלו בדין תפילה מול נשים שאינן מכסות שערן?

27. האם מותר להתפלל במקום שבו יש אישה ששרה? ומה הדין אם השמיעה היא דרך רדיו?

שיעור 7

פרק ד' - החזן וקדיש של אבליים

א - הראוי להיות שליח ציבור (עמ' 51)

1. אילו תכונות צריכות להיות לחזן? מתי יש להקפיד על כך במיוחד?

2. מדוע בזמן חז"ל תפקידו של החזן היה חשוב מאוד?

3. מדוע כיום פחות מדקדקים בבחירת חזן? על מה צריך להשתדל להקפיד גם כיום?

ב - חזנות לשם שמים (עמ' 52)

4. מה לומדים מהפסוק "נתנה עלי בקולה, על כן שנאתיה"?

5. מתי אסור לחזן לכפול מילים? מדוע? מה הדין אם עשה כך?

6. האם מותר להשתמש במנגינות של שירים שאינם יפים, בתפילות?

ג - מינוי החזן

7. מהי הדרך להתמנות לחזן?

8. כיצד צריך לנהוג מי שמבקשים ממנו להיות חזן?

9. האם מותר לסרב לגבאי יותר משיעור שקבעו חכמים? מדוע?

10. מי נענש על שמנע מהעם לשמוע את קולו הנעים?

ד - פוחח ושנתמלא זקנו

11. מה זה 'פוחח', ומה דינו?

12. האם מותר להיות חזן בחולצה קצרה?

13. א. מדוע אמרו חכמים שאין למנות חזן קבוע אדם שעדיין לא נתמלא זקנו?

ב. מאימתי יכול להתמנות לחזן קבוע?

14. האם נער צעיר שהוא אבל על הוריו, יכול להיות חזן קבוע? (עיין גם בהערה 3)

ה - תפילת אבלים

15. מדוע אומרים קדיש על אדם שנפטר, ומה התועלת לומר קדיש על אדם צדיק שנפטר?

16. א. במה יש תועלת גדולה יותר לנפטר? מדוע במיוחד בערבית? ערבית של מוצ"ש?

ב. לפי מנהג האשכנזים, מתי האבלים אינם עוברים לפני התיבה?

17. באילו מקרים עדיף שהבן האבל לא יהיה חזן?

18. מהי המעלה הגדולה ביותר עבור הנפטר מצד בניו?

ו - עד מתי נוהגים לומר קדיש, ויום היורציט

19. במשך כמה זמן אומרים האשכנזים קדיש ומדוע?

20. מהו מנהג הספרדים?

21. מתי אומרים קדיש ביורציט (יום הפטירה) למנהג האשכנזים, ולמנהג הספרדים?

22. לפי מה נקבע יום היורציט?

ז - סדרי קדימה

23. כמה אנשים היו אומרים קדיש בעבר, ומה המנהג כיום?

24. על מה צריך להקפיד כאשר מספר אנשים אומרים יחד קדיש?

25. מהו סדר הקדימויות כאשר יש שני אבלים שיודעים לעבור לפני התיבה?

ח - אמירת קדיש על מי שאין לו בן גדול

26. מאיזה גיל יאמר קדיש על הוריו?

27. מי יאמר קדיש על אדם שנפטר ואין לו בנים? ציין את האפשרויות השונות.

28. מה יעשו אם אין אף אחד במשפחה שיכול לומר עליו קדיש?

29. האם אומרים קדיש גם על קטן שנפטר ל"ע? מאיזה גיל?

30. אדם שמשכיר עצמו לומר קדיש, האם יכול להשכיר עצמו עבור כמה אנשים? מה התנאי?

31. מה דין אמירת קדיש לבן מאומץ על אביו? וגר צדק על הוריו הגויים?

שיעור 8

פרק ה' - הכנות לתפילה

א - הכנה נפשית (עמ' 63)

1. באיזה מצב נפשי צריך להגיע האדם לתפילה? באיזה מצב נפשי אסור להגיע לתפילה? מדוע?

2. מדוע ראוי לתת צדקה לפני התפילה? 2 סיבות.

3. מדוע אין לבוא לתפילה מתוך טרדות? מה יעשה אדם שמחשבתו טרודה?

4. מדוע תקנו חכמים לומר ברכת גאל ישראל לפני שחרית וערבית, ו'אשרי' לפני מנחה?

5. מה היו עושים החסידים הראשונים?

ב - נטילת ידיים

6. א. באיזה מקרה חייב אדם ליטול ידיו לפני התפילה? האם מברכים על נטילה זו?

ב. מהי הדרך ליטול ידיים במקרה זה?

ג. מה יעשה אם אין לו מים בסמוך? כמה צריך לטרוח בדבר?

7. מה יעשה אדם שאינו יודע או אינו זוכר אם נגע במקומות המכוסים?

8. באילו מקרים אינו צריך ליטול ידיו לפני התפילה?

ג - כיפה וחגורה

9. על מה צריכים להקפיד הגברים בעת התפילה ומדוע? מה הדין כיום?

(* הערה 3) מה יעשה מי שנפלה לו הכיפה? מה הדין לגבי תפילה וברכות?

מה דין גודל הכיפה, לפי אג"מ? אור לציון ויב"ע?

10. מה דין נשים רווקות בתפילה?

11. מדוע צריך לחגור חגורה בעת התפילה? באילו מקרים ניתן להסתמך על דברים אחרים?

12. מהו מנהג החסידות בעניין חגירת חגורה, ומהו הטעם?

ד - מהו הלבוש הראוי לתפילה

13. מהו הלבוש המינימאלי לתפילה למי שאין לו בגדים?

14. כיצד צריך להתלבש לתפילה לכתחילה? מדוע?

15. כיצד שייך הכלל 'הכל לפי מנהג המקום' בלבוש לתפילה? הבא דוגמאות.

16. מתי יעדיף תפילה במניין על פני החלפת בגדים, ומתי עדיף להחליף בגדיו אף אם יפסיד כך תפילה במניין?

ה - פרטי דינים של הלבוש בתפילה

17. כיצד התפללו אנשים הלבושים בבגדי עבודתם? מדוע?

18. האם מותר להתפלל בפיג'מה? למי מותר ומדוע?

19. יום חורפי, אדם הגיע לבית הכנסת במעיל, כפפות ומגפיים. האם יכול להתפלל בלבוש זה? פרט את המקרים ונמק.

20. למי מותר להתפלל במכנסיים קצרים, ומדוע? האם יכול להיות חזן כך?

21. באיזה מקרה מותר להתפלל בשונה ממה שהאדם רגיל, כגון בחולצה בלבד ללא חליפה?

שיעור 9

פרק ה' - הכנות לתפילה

ו - שלא להביא לבית הכנסת ילדים העלולים להפריע (עמ' 71)

1. מהם שני הנימוקים שלא להביא תינוקות וילדים קטנים לבית הכנסת?

2. מהו מנהג חסידות בעניין הבאת תינוקות לבית הכנסת, וכיצד מסביר זאת הרב מלמד?

3. מה ההפסד שיש בהבאת ילדים לבית הכנסת, לפי דברי השל"ה הקדוש?

ז - מניעת דברים הטורדים בתפילה

4. האם מותר לאחוז דברים בשעת התפילה? מדוע?

5. אילו דברים מותר לאחוז בידו בשעת התפילה? מדוע?

6. אדם הגיע לבית הכנסת עם תיק על הגב. מדוע אין להתפלל כך? מתי הדבר מותר בכל זאת?

7. באיזה מקרה יכול להתפלל כשבידו כסף או תפילין?

8. א. מדוע אסור להיכנס לבית הכנסת עם נשק ולהתפלל איתו?

ב. מה יעשה אם יש חשש שיגנבו את הנשק?

ג. באיזה מקרה מותר להתפלל אף עם נשק טעון?

9. על אילו הליכות ונימוסים יש להקפיד בתפילה?

ח - דין הנצרך לנקביו לעניין תפילה

10. מדוע אמרו חכמים שמי שצריך לשירותים אסור לו להתפלל? (2 נימוקים).

11. "הכון לקראת א-לוקיך ישראל". מה למדו חז"ל מפסוק זה?

12. אדם שהוצרך לנקביו והתפלל-

א. באיזה מקרה תפילתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלל?

ב. היה צריך ל'קטנים' ולא היה יכול להתאפק במשך 72 דקות?

ג. באיזה מקרה תפילתו תפילה למרות שהיה צריך לנקביו?

ד. מה יעשה לכתחילה אדם כזה?

13. מה הדין אם טעה בהערכת הזמן שיכול להתאפק?

14. אדם שצריך לנקביו, אך יכול להתאפק 72 דקות, האם עדיף שילך לנקביו אף אם יפסיד תפילה במניין? ואם יפסיד זמן תפילה, מה יעשה?

ט - דין הנצרך לנקביו לשאר עניינים שבקדושה

15. מה ההבדל בין הנצרך לנקביו והתפלל, לבין אמירת ברכות ושאר דברים שבקדושה? מדוע?

16. מה הדין אם צריך לנקביו ויכול להתאפק, לעניין ברכות ולימוד תורה? פרט.

17. התחיל ללמוד, ובאמצע נצרך לנקביו כך שלא יוכל להתאפק יותר מ-72 דקות, באילו מקרים צריך להתפנות, באילו מקרים יש מתירים לחכות, ומתי יחכה לדעת כולם?

י - מי שבאמצע תפילתו הוצרך להתפנות

18. אדם שבאמצע תפילתו הוצרך להתפנות, מה יעשה במקרה הבאים:

א. יכול להתאפק במשך 72 דקות- _____

ב. לא יוכל להתאפק, אך עדיין לא צריך להתאמץ מידי להתאפק- _____

ג. צריך להתאמץ בכדי לעצור את עצמו- _____

יא - שיכור ושתוי

19. מדוע ציוותה התורה לכהנים שלא להיכנס למקדש שתוי יין?

20. מה ההגדרה של שתוי, ומי נקרא שיכור?

21. מה דינו של שתוי שהתפלל?

22. מה דינו של שיכור שהתחיל להתפלל?

23. בזמן חז"ל, כיצד היה אדם מפיג את יינו? וכיום?

24. מהי דעת הרמ"א בעניין שתוי מעט בדורנו? מדוע?

25. האם מותר בפורים לאדם שתוי להתפלל? מדוע?

26. כיצד יעשה אדם שתוי בעניין קריאת שמע וברכותיה?

27. מה דין שתוי באמירת שאר ברכות? ומה דינו של שיכור?

28. מהו אדם שנחשב 'שיכור כלוט'? ומה דינו בעניין תפילה? מדוע?

שיעור 10

פרק ו' - הנוסחים ומנהגי העדות

א - שינויי הנוסחים (עמ' 82)

1. כיצד נוצרו הבדלים בין נוסחי התפילה? היכן הדבר פחות בולט, והיכן משמעותי יותר?

2. האם ראוי להמשיך אבותיו, גם אם היה ידוע איזה נוסח מדויק יותר? מדוע?

3. כיצד הסביר זאת האר"י הקדוש?

ב - אין להחשיב נוסח אחד כעדיף מחבירו

4. איזה יתרון קיים בנוסח של כל עדה ועדה?

5. מהי ההשלכה ההלכתית שיש יתרון לכל נוסח?

ג - באיזה מקרים מותר לשנות את הנוסח

6. כתוב שני נימוקים שיכולים להצדיק שינוי מנוסח אבותיו?

7. איזה שיקול נוסף קיים בהעדפת בית כנסת או בחירת ישיבה?

ד - דין מהגרים וקהילות שנדדו ממקומם

8. מה דין נוסח התפילה של אדם פרטי שהעתיק את מקום מגוריו לקהילה בה מתפללים בנוסח אחר?

9. כיצד צריכה לנהוג אישה שנישאה לאדם מעדה אחרת?

10. באיזה מקרה של שינוי מקום אין צורך לשנות את מנהגי העדה?

ה - המתפלל במניין בעל נוסח אחר

11. אדם הרגיל להתפלל בנוסח אחד, ובא להתפלל במניין של נוסח אחר, מה עליו לעשות? (2 דעות)

12. מה יעשה מי שמתפלל באופן קבוע במניין בעל נוסח אחר משלו?

13. באיזה נוסח צריך להתפלל חזן שמתפלל במניין בעל נוסח שונה משלו? פרט.

ו - שמירת המנהגים מול חיזוק הקהילה

14. על אילו עוד דברים צריך להקפיד לשמר, מלבד נוסח התפילה?

15. האם צריך שיהיה בית כנסת לעולי מרוקו לחוד, ולעולי טוניס לחוד? מדוע?

16. איזה ערך יש להעדיף על פני שמירת המנהגים? מדוע?

ז - המתרגלים לנוסח עדה אחרת

17. במקרה שהאב התרגל במנהגים שונים מעדתו, מה על הבן לעשות, להעדיף את מנהג אביו או את מנהג העדה?

18. תלמיד חסידי שלמד בישיבה שבה מתפללים נוסח אשכנז, האם כשיצא מישיבה יחזור לנוסח חסידי או ימשיך בנוסח אשכנז? כתוב את שתי הדעות ואת נימוקיהם.

ח - אשכנזים שמתפללים במבטא ספרדי

19. מה היו הדעות לגבי אשכנזים שמתפללים בהגייה ספרדית?

20. כיצד יש לנהוג למעשה לפי דברי הרב מלמד?

ט - בני עדות שונות המתפללים יחד

21. האם תפילה בה הולכים לפי נוסח החזן, יש בה משום "לא תתגודדו"? מדוע?

22. כיצד יש לנהוג במקרה שהולכים אחרי החזן, בתפילה שבקול רם, ובתפילה שבשקט?

23. מה צריכים לעשות מתפללים אשכנזים בזמן שהחזן ספרדי ואומר "ג מידות בשני וחמישי"?

שיעור 11

פרק ז' - השכמת הבוקר

א - יקום כארי (עמ' 97)

1. על מה מסמלת קימה מוקדמת של אדם בבוקר, ומה מסמלת תחושת עייפות ומועקה בבוקר?

2. מה ההידור שבתפילת 'ותיקין', ומה יעשה לכל הפחות מי שאינו מתפלל בותיקין?

3. מה המשמעות של תפילת 'מודה אני'?

ב - התלבשות בצניעות

4. כיצד יש לנהוג בהחלפת בגדים, גם בחדרי חדרים?

5. מה מנהג חסידים בעניין הסתובבות בגופיה בבית? מדוע?

6. מהו העניין העמוק שבצניעות של הלוש?

ג - מנהג חסידות בלבישת הבגדים ונעילת הנעליים

7. מדוע קיים מנהג חסידות להקדים בכל דבר את הימין לשמאל?

8. מה הדין הנעליים, ומה הנימוק לכך?

9. באיזה אופן אדם שמאלי ינעל את נעליו?

10. מהו העניין העמוק הקיים בהקפדה זו, אפילו בנעילת נעליים?

שיעור 12

פרק ח' - נטילת ידיים שחרית

א - נטילת ידיים של שחרית (עמ' 102)

1. מהם שני הטעמים לנטילת ידיים של שחרית? (רא"ש ורשב"א)

ב - נטילת ידיים למי שלא ישן בלילה

2. האם אדם שלא ישן בלילה צריך גם ליטול ידיים? מדוע?

3. כיצד פסק בעניין השלחן ערוך?

4. מה המליץ ה'משנה ברורה' לעשות במקרה שלא ישן בלילה?

5. מה יעשה ספרדי שלא ישן בלילה? האם יוכל לברך על נטילת ידיים?

ג - רוח רעה

6. ממה הזהירו בתלמוד את האדם שלא נטל ידיו? מדוע?

7. כיצד צריך ליטול ידיים בכדי לסלק את הרוח הרעה?

8. מהו טעם נטילת ידיים זו, על פי הקבלה?

9. מה הנזק הרוחני לפי 'כף החיים' למי שאדם שנגע במקומות הנ"ל לפי שנטל ידיו?

ד - רוח-רעה בזמנו

10. היכן יש להקפיד ליטול ידיו לפי הקבלה? מדוע?

11. מה הקולא שיש בעניין זה?

12. מה דעת התוספות, המהרש"ל ועוד, בעניין רוח רעה בימינו?

13. האם עדיין צריך להקפיד שלא ללכת ד' אמות לפני נטילת ידיים? הבא את הדעות במחלוקת.

14. על מה מקפידים, גם לדעת הסוברים שאין בימינו כבר רוח רעה?

ה - זמן ברכת 'על נטילת ידיים'

15. מדוע אי אפשר לברך על נטילת ידיים לפני הנטילה, כדין כל הברכות? מתי יש לברך?

16. מדוע כותב ה'משנה ברורה' שאין לברך אחרי נטילה ראשונה? מתי יברך?

17. מהי המחלוקת בעניין ברכה על נטילת ידיים, לאדם שקם זמן רב לפני שמתפלל?

18. כיצד צריך לעשות מי שקם אחרי חצות הלילה? ומה הדין אם חוזר לישון?

פרק ח' - נטילת ידיים שחרית

ו - נטילת ידיים לאחר שינה ביום (עמ' 110)

1. מה הספק הקיים לגבי הרוח הרעה השורה על האדם?

2. למעשה, מתי יש יטול ידיים לרוח רעה?

3. א. מה דינו של הישן שנת קבע ביום? _____

ב. למי שהיה ער כל הלילה- _____

ג. למי שקדם באמצע הלילה ונטל ידיו- _____

ז - קימה באמצע הלילה לתינוק או לצורך אחר

4. מתי אין צריך ליטול ידיו אם קם בלילה לתינוק, ומתי צריך ליטול ידיו? האם יברך?

5. מה דינו של אדם שקם בלילה בכדי לשתות, להתפנות? האם יברך בלילה אשר יצר?

ח - מאכלים שנגעו בהם לפני הנטילה

6. כיצד יש לנהוג במאכלים שנגעו בהם ללא נטילת שחרית? הבדל בין דברים הניתנים לשיטה לאלו שאינם. _____

7. מהן שתי הסיבות להקל בקניית מאכלים מהחנות שיש חשש שנגעו בהם יהודים שלא נטלו ידיהם? _____

ט - קטנים

8. האם יש להקפיד בנטילת ידיים לילדים קטנים? מדוע?

9. מהן סיבות המקלים בנטילת ידיים שלוש פעמים לקטנים?

10. מה הדין בנטילת ידיים לילדים מגיל חינוך, ומה הדין מגיל מצוות?

11. איזו חומרה והידור יש בעניין זה?

פרק ט' - ברכות השחר

א - ברכות ההודאה (עמ' 116)

1. לפי דברי הגמרא בברכות, מהי הברכה הראשונה שהאדם צריך לברך בבוקר, ומה עניינה?

2. לפי הגמרא, את ברכות השחר מברכים על פעולות מסוימות שהאדם עושה. ערוך רשימה של הברכות, וכתוב על מה מברכים כל ברכה מברכות השחר.

ב - סדר ברכות השחר

3. מה הייתה תקנת חכמים המקורית, מתי לברך ברכות השחר? מי נוהג כך כיום?

4. מה המנהג הרווח כיום? מהם שלושת הטעמים לכך?

ג - ברכות השחר למי שלא נהנה

5. האם אדם שלא נהנה מדבר מסוים, האם יכול לברך עליו? הבא דוגמא, וכתוב מהי דעת הרמב"ם ומהי דעת השו"ע?

6. מהי דעת ספר הכלבו, ומהי נימוקו? מי עוד פסק כך?

(* הערה 1) האם מברכים ברכת 'שעשה לי כל צרכי' בתשעה באב וביום הכיפורים?

ד - עד מתי זמן של ברכות השחר

7. מה דינו של מי ששכח לברך ברכות השחר לפני התפילה? על אילו ברכות יכול לברך ועל אילו לא, ומדוע?

8. מה יעשה מי שנאלץ לדלג על ברכות השחר בכדי להתפלל במניין?

9. עד מתי ניתן להשלים את הברכות הניתנות להשלמה? מדוע?

ה - זמן ברכות השחר למי שקם באמצע הלילה

10. מתי הזמן הראוי ביותר לברך ברכות השחר? מתי הזמן המוקדם ביותר שניתן לברכם?

(* הערה 4) מה המחלוקת בעניין זמן אמירת ברכת 'הנותן לשכוי בינה'?

11. כיצד יברך ברכות השחר חייל שקם אחרי חצות הלילה, אך יחזור לישון שוב מאוחר יותר?

12. מה המחלוקת בעניין ברכות התורה למי שקם בלילה וחוזר לישון מאוחר יותר?

ו - מי שהיה ער כל הלילה

13. מי שלא ישן בלילה, מה דינו בעניין אמירת ברכות השחר?

14. מה דין ברכת נטילת ידיים למי שלא ישן כל הלילה?

_____ 'משנה ברורה' -

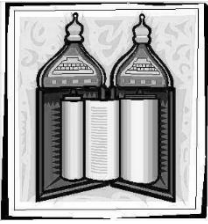
_____ מנהג הספרדים -

15. מה דין אמירת ברכות התורה למי שלא ישן כל הלילה?

_____ ספרדים וחלק מן האשכנזים -

_____ רוב האשכנזים -

16. מהם צדדי המחלוקת בעניין אמירת ברכות 'אלוקי נשמה' ו'המעביר שינה' למי שלא ישן בלילה?

שיעור 15

פרק י' - ברכות התורה

א - ערכה של ברכות התורה (עמ' 125)

1. מה הייתה תשובתו של הקב"ה על השאלה "על מה אבדה הארץ"? הסבר את הכוונה.

2. לפי הגמרא בנדרים, מדוע אין כל בניהם של תלמידי החכמים המשיכו בדרכם?

ב - תוכן ברכת התורה ודין "אהבת עולם"

3. מהם שלושת החלקים של ברכות התורה?

4. מהי הברכה ה'מובחרת' ביותר? מדוע?

5. מדוע ברכת 'אהבת עולם' יכולה להחליף את ברכת התורה?

6. באילו מקרים ניתן לצאת ידי חובת ברכת התורה בברכת 'אהבת עולם'?

ג - האם המצווה לברך מהתורה

7. מה למד רב יהודה בשם רב מהפסוק "כי שם ה' אקרא, הבו גודל לאלוקינו"? כיצד?

8. א. מהו המקור לברכת התורה? מה הדין בספק?

לדעת הרמב"ם והשו"ע -

רמב"ן, רשב"א -

ב. כיצד פוסקים הספרדים וכיצד האשכנזים?

9. מה יעשה אדם שמסתפק אם ברך ברכת התורה, לדעת כל הדעות?

ד - לפני איזה לימוד חייבים לברך

10. לפני איזה חלק מחלקי התורה צריך לברך? מדוע?

11. האם צריך לברך לפני הרהור בדברי תורה? הבא את המחלוקת, וכיצד יש לנהוג בכדי לצאת מהספק.

12. האם צריך לברך ברכת התורה בכדי לשמוע מוזיקה חסידיית בבוקר?

13. באיזו צורה מותר לומר את ברכות התורה? מה מהודר יותר?

ה - ברכת התורה לכל היום

14. במה שונה ברכת התורה משאר 'ברכות המצוות'?

15. מה הסיבה להבדל זה?

ו - האם שינה נחשבת הפסקה לברכת התורה

16. מה דעת הרא"ש בעניין ברכת התורה אחרי שנת קבע? מדוע?

17. מה דעת כף החיים בעניין ברכת התורה אחרי שינה? הבא דוגמא למעשה.

ז - היה ער כל הלילה

18. א. אדם שהיה ער כל הלילה בליל שבועות, האם יברך ברכות התורה לפני תפילת שחרית?
רא"ש ורוב הראשונים -

ב. מה לעשות בכדי לצאת מהספק?

ג. מה יעשה אם לא מצא חבר שיוציא אותו ידי חובה?

הספרדים וחלק מהאשכנזים -

רוב האשכנזים -

19. באיזה מקרה גם אדם שהיה ער כל הלילה יוכל לברך ברכת התורה בבוקר?

שיעור 16

פרק י"א - זמן ק"ש ותפילת שחרית

א - זמני הבוקר (עמ' 136)

1. א. מהו 'עמוד השחר'?

ב. האם מותר להתפלל בזמן זה?

/

2. א. מהו הזמן 'משיכיר', ולמה נקרא כך?

ב. מה מותר לומר בזמן זה ומה עדיין אסור?

3. א. מהו זמן 'הנץ החמה'?

ב. מה בדיוק צריך לעשות בכדי להתפלל 'ותיקין'?

4. מאיזה שלב ביום ניתן לקיים מצוות ברית מילה?

ב - חשבון זמני הבוקר

5. מה הזמן שבין עמוד השחר ל'הנץ החמה', בימי ניסן ותשרי, בשיא החורף ובשיא הקיץ?

6. כמה זמן לפני הנץ החמה זהו זמן 'משיכיר'?

ג - זמן קריאת שמע

7. א. מה הסיבה לכך שאפשר לומר קריאת שמע כבר מעלות השחר?

ב. מה דינו של מי שקרא קריאת שמע קודם עלות השחר?

8. מהי תקנת חכמים לגבי זמן אמירת קריאת שמע?

9. מה ההבדל בין אדם נאלץ לקרוא ק"ש מעלות השחר באונס, לבין אדם שקרא בזמן זה מטעות?

10. עד מתי סוף זמן קריאת שמע? מדוע עד זמן זה?

11. מתי הזמן המשובח ביותר לקרוא קריאת שמע?

ד - זמן תפילה

12. לפי מה קבעו חכמים את זמני התפילות?

13. מתי היה צריך להיות זמן תפילת שחרית, ומדוע?

14. מדוע שינו חכמים את זמן תפילת שחרית? מה דינו של אדם שהתפלל בזמן המקורי ומדוע?

(* הערה 4) לעיון והרחבה לגבי שלושת השיטות העיקריות של זמני תפילת שחרית

15. א. עד מתי סוף זמן תפילת שחרית, וכפי מי נפסק בעניין?

ב. מה דינו של אדם שהתפלל לאחר זמן זה? פרט.

ה - תפילת 'ותיקין'

16. מהי תפילת 'ותיקין'?

17. מדוע זהו הזמן המשובח ביותר?

18. באילו מקרים עדיף להתפלל מאוחר מאשר 'ותיקין'?

ו - זמן 'ותיקין' ו'הנץ' המדויק

19. מהן הדעות השונות לגבי זמן 'הנץ החמה' המדויק?

20. מה הספק הנוסף הקיים בחישוב זמן 'הנץ החמה'?

שיעור 17

פרק י"א - זמן ק"ש ותפילת שחרית **ז - עד כמה אפשר להקדים את התפילה (עמ' 146)**

1. מדוע לא יתפלל אדם לפני 'ותיקין'?

2. האם ניתן להתפלל קודם 'הנץ' מתי?

3. מי שצריך להקדים עוד יותר את תפילתו, ממתי יוכל להתפלל?

ח - עד כמה אפשר להקדים את התפילה בשעת הדחק

4. מהו הזמן המוקדם ביותר שניתן לומר בו את ברכות קריאת שמע בשעת הדחק?

5. מה עדיף לעשות בכל זאת גם במצב כזה?

6. באיזה מקרה יקדים תפילת עמידה לקריאת שמע וברכותיה?

7. איזו אפשרות עוד יותר דחוקה קיימת למי שאין לו אפשרות אף לומר קריאת שמע בדרך?

ט - ותיקין ביחיד מול תפילה במניין

8. א. איזה צד יש לומר שתפילת ותיקין עדיפה על תפילה במניין?

ב. אילו שני סיבות יש לצד שתפילה במניין עדיפה על תפילת ותיקין?

9. למסקנה, מתי עדיפה תפילת ותיקין, ומתי עדיפה תפילה במניין?

10. מה עדיף, להתפלל במניין לפני הנץ, או ביחידות ב'ותיקין'? ציין את האפשרויות.

י - השעות הזמניות ודיניהן

11. מהן 'שעות זמניות'?

12. מהי המחלוקת בעניין חישוב שעות היום?

13. מהי המשמעות לגבי סוף זמן ק"ש?

יא - הלכה למעשה בסוף זמן ק"ש ותפילה

14. א. כפי מי נכון לפסוק בעניין סוף זמן קריאת שמע? מדוע?

ב. האם ניתן לפסוק כדעת הגר"א?

15. האם ניתן לקרוא קריאת שמע גם לאחר זמנה? מדוע? עד מתי?

16. א. מדוע בעניין סוף זמן תפילה ניתן לפסוק כדעת הגר"א?

ב. מה המנהג הנוסף, וטעמו?

17. א. האם ניתן להתפלל גם לאחר שעה רביעית? מדוע?

ב. מה ההבדל בין המתפלל לאחר שעה רביעית למתפלל לאחר שעה רביעית עד חצות היום?

18. האם ניתן לומר ברכות קריאת שמע לאחר ארבע שעות?

שלחן ערוך-

משנה ברורה-

יב - תפילה במניין מול שמירת הזמנים

19. כיצד יש לתכנן לכתחילה את זמן התפילה?

20. מה יעשו אם יש חשש שיקראו ק"ש לאחר זמן 'מגן אברהם'?

21. מהן הדעות השונות כאשר בתפילת הציבור מתפללים לאחר סוף זמן תפילה ל'מגן אברהם'?
כתוב את הנימוקים של כל דעה.

א.

ב.

22. מה הדין כאשר בתפילה במניין מתפללים עמידה לאחר ארבע שעות?

23. מה יעשה אדם שהגיע לתפילה אבל אין לו תפילין? מדוע?

שיעור 18

פרק י"ב - לקראת תפילת שחרית

א - הקדמת שלום לפני התפילה (עמ' 157)

1. האם מותר לומר שלום לחברו בבוקר? ממתי אסור ומדוע?

2. באיזה מקרה כן מותר לברך את חברו, ובאיזה לשון? מדוע?

3. באיזה מקרה כן מותר לומר 'שלום'? מדוע? מה עדיף גם אז לעשות?

4. ציין שתי דוגמאות למקרים בהם כן מותר לומר 'שלום' לפני התפילה? מדוע?

ב - שלא לעסוק בעסקיו קודם התפילה

5. מאיזו שעה אסור לאדם לעסוק במלאכה? עד מתי? מה הסיבה?

6. האם עדיף להתפלל במניין לאחר שהתחיל לעבוד, או ביחידות לפני עבודתו?

7. א. האם מותר לעבוד לפני עמוד השחר? מדוע? על מה יקפיד?

ב. עד מתי יוכל לעבוד במקרה זה? מדוע?

ג - דברים שמותר לעשות לפני התפילה

8. אלו מלאכות כן מותר לעשות לפני התפילה? מדוע? הבא דוגמאות.

9. הבא דוגמא ל'פעולות קטנות' המותרות לפני התפילה.

10. האם מותר להתעסק בכביסה לפני התפילה? פרט.

11. האם מותר לבשל או להלביש את ילדיו ולהכינם לבי"ס לפני התפילה?

ד - טבילה רחצה וגילוח

12. אילו דברים השייכים לרחיצה וגילוח אסורים לפני התפילה, ואילו דברים מותרים?

13. מה דין תספורת לפני התפילה? באיזה מקרה ניתן להתיר גילוח?

ה - היוצא לדרך

14. באיזו שעה מותר לאדם עדיין לצאת לדרך, וממתי הדבר אסור לפני תפילה?

15. האם להעדיף תפילה במניין אחרי נסיעה, או ביחיד לפני צאתו לדרך?

16. א. לאיזו דרך הכוונה שאסור לצאת? _____

ב. באיזה מקרה מותר לנסוע לצורך תפילה, אף ביותר ממרחק זה?

שיעור 19

פרק י"ב - לקראת תפילת שחרית

ו - אכילה ושתייה קודם התפילה (עמ' 164)

1. מה למדו חכמים מהפסוק: "לא תאכלו על הדם", וכיצד?

ב. איזה עוד סיבה יש לאיסור זה?

2. האם מותר לשתות מים לפני תפילה? מדוע? אילו עוד דברים מותר מטעם זה?

3. באיזה מקרה מותר לאדם אף לאכול לפני התפילה?

4. אדם חלש שמסוגל שלא לאכול רק עד אחרי תפילתו ביחיד, מה יעשה?

5. מה דין קטן באכילה לפני תפילה? מדוע?

ז - קפה תה ועוגות לפני התפילה

6. באיזה מקרה מותר לשתות תה או קפה לפני תפילה? מה ההבדל בין שבתות לימות החול?

7. באיזו דרך צריך לשתות את הקפה או התה?

8. רבים נהגו לאכול עוגות לפני תפילת שבת. האם דבר זה נכון? מדוע? פרט.

ח - אכילה ושתייה לפני עמוד השחר

9. א. מאיזו שעה אסור לאדם לקבוע סעודה? מדוע?

ב. מה דין סעודת ארעי בזמן הנ"ל?

10. מה דין אכילה לפני תפילת שחרית על פי הקבלה?

ט - תפילין וציצית בקריאת שמע ותפילת שחרית

11. מה אמרו חכמים על הקורא קריאת שמע בלא תפילין?

12. מי שאין לו תפילין, האם יקרא ק"ש? מדוע?

13. כיצד מקבלים עול מלכות שמיים בשלמות בתפילת שחרית?

14. מדוע ראוי להתעטף בציצית לפני התפילה? מה המנהג בעניין ציצית בזמן אמירת ק"ש?

י - דינים בהנחת ציצית ותפילין לקראת שחרית

15. האם מקדימים ציצית לתפילין, או ציצית לתפילין? מדוע?

16. א. מה הכוונה הכללית שצריכה להיות בעת קיום המצוות?

ב. מה הכוונה המפורטת של מצוות ציצית, ושל מצוות תפילין?

17. מה המנהג המהודר בהתעטפות בטלית ותפילין?

18. כיצד שומרים על קדושתם של התפילין?

שיעור 20

פרק י"ג - סדר קרבנות

א - האם חובה לומר סדר קרבנות

1. אילו שתי פרשיות טוב לאומרים לפני תפילת שחרית? מה דין שאר הפרשיות והתפילות?

2. מה יעשה מי שאין לו זמן לומר קרבנות ואף את פסוקי דזמרה? כתוב את המזמורים שניתן להוריד בהדרגה, ומהם המזמורים שאותם אומרים בכל מקרה.

ב - טעם לאמירת הקרבנות ושלבי התפילה

3. אילו דברים מבטאים הקרבנות?

4. מהם ארבעת חלקי התפילה, ומהי מטרת כל חלק?

עניינם לפי הקבלה	מטרתם בפשטות	ארבעת חלקי התפילה

5. לאיזה חלק שייכת תפילת תחנון, ומהו עניינם של 'אשרי' וקדושא דסידרא?

ג - מקור לאמירת הקרבנות

6. א. מה הייתה שאלת אברהם לה', ומה ענה לו ה'?

ב. מה שאל אברהם על תשובת ה', ומה ענה לו ה'?

7. מה אמרו בגמרא במנחות על העוסק בענייני קרבנות?

ד - סדר קרבנות

8. באיזה פרשה פותחים, ומדוע?

9. מהן שאר בפרשיות והתפילות שאומרים אח"כ?

10. האם ניתן לומר קרבנות קודם עלות השחר? מדוע?

11. האם צריך לאמרם בעמידה?

ה - טעם לקרבן התמיד

12. איזה קרבן הוא החשוב ביותר, מדוע? מתי מקריבים אותו?

13. כיצד היו מממנים קרבן זה?

14. (*) כיצד מסביר המהר"ל בנתיב העבודה את משמעות קרבן עולה?

ו - טעם הקטורת

15. מה מבטאת הקרבת הקטורת, לעומת הקרבת העולה?

16. מה הרמז שיש בכך שהיו עושים את הקטורת מאחד עשר סממנים?

17. מהו ה'חלבנה' שהיה בקטורת, ומה הדבר מסמל?

שיעור 21

פרק י"ד - פסוקי דזמרה

א - טעם אמירתם (עמ' 181)

1. מה למדו חז"ל מתפילתו של משה רבינו?

2. כיצד הדבר בא לידי ביטוי בשמונה עשרה, ובסדר התפילה בכלל?

3. מה היה מקור חיוב אמירת פסוקי דזמרה בתקופת המשנה, ומה קרה במשך הזמן?

4. במה עוסקים פסוקי דזמרה, ומהי מטרת אמירתם?

ב - מהם פסוקי דזמרה

5. מה השבח המיוחד שאמרו חכמים על אמירת המזמור "תהילה לדוד"? מדוע?

6. מאיזו תקופה החלו לומר 'הודו', ומה עניינו?

7. מהם שני המנהגים ונימוקיהם בעניין עיתוי אמירת המזמור 'הודו'?

8. א. ממתן החלו לומר 'מזמור לתודה', ומה אמרו עליו חז"ל?

ב. מהי סיבת אמירתו לפי האשכנזים, ולפיכך מתי אין אומרים אותו?

ג. מהי סיבת אמירתו לספרדים? מה דין אמירת המזמור בימים הנ"ל לספרדים?

9. אילו עוד דברים הוסיפו לומר בתקופת הגאונים?

ג - מנהגים וכוונה באמירתם

10. מהי הדרך הנכונה לומר פסוקי דזמרה? באילו מזמורים יש לעמוד?

11. באיזה קטע יש שנהגו לאומר בעמידה?

12. איזה פסוק צריך לאומר בכוונה? מדוע? מה דינו של מי שלא כיוון בפסוק זה?

ד - דיני הפסקה בפסוקי דזמרה

13. ממתן אסור להפסיק בדיבור ומדוע?

14. האם יש מקרים בהם מותר להפסיק בדיבור? מתי?

15. מה יעשה מי שנצרך להתפנות באמצע פסוקי דזמרה?

16. מה דין הפסקה באמצע פסוקי דזמרה ל-
 עניית ברוך הוא וברוך שמו-
 עניית אמן-
 קדושה-
 מודים, ברכו-

17. האם יכול לעלות לתורה אדם שנמצא באמצע פסוקי דזמרה? פרט.

ה - על מה ראוי לדלג כדי להגיע לתפילה במניין

18. המאחר לתפילה, האם עדיף שיתפלל כסדר, או שידלג? מדוע?

19. על אילו מזמורים יכול לדלג, ועל אילו לא ידלג? מדוע?

(* עיין בהערה 8 על מספר שיטות בעניין דילוג בפסוקי דזמרה)

תר"י, רא"ש, טור-

 מקובלים עפ"י הזוהר-

 'משכנות יעקב'-

20. על מה עוד צריך להקפיד לומר לפני התפילה?

21. מה יעשה מי שרואה שלא יספיק להגיע לתפילת עמידה יחד עם הציבור?

22. האם אפשר להשלים פרקים מפסוקי דזמרה שדילג עליהם?

ו - סדרי עדיפות בדילוג

23. מהם הדברים שחשוב לאמרם לפני התפילה, לפני סדר חשיבותם?

א.
 ב.
 ג.
 ד.
 ה.
 ו.

24. מה הדין המיוחד הקיים בתפילת שבת?

25. כלפי מי אמורים כללי דילוג אלה, חוץ מהמאחר לתפילה?

שיעור 22

פרק ט"ו - קריאת שמע

א - מצוות קריאת שמע (עמ' 194)

1. האם אמירת קריאת שמע היא מצווה מהתורה? מניין למדים זאת?

2. א. אילו פרשיות קוראים, ומה עניינה של כל פרשה?

ב. מדוע קוראים את הפרשות דווקא בסדר זה?

3. מהי המצווה מהתורה, לדעת כמה מהראשונים?

ב - זכירת יציאת מצרים

4. מניין שיש מצווה מהתורה לזכור את יציאת מצרים? מתי קיימת חובה זו?

5. מהן שתי הסיבות לצירופה של פרשת יציאת שמע?

6. מה ההבדל בין מצוות קריאת שמע ביום, לבין מצוות זכירת יציאת מצרים?

ג - תוכן פרשת שמע

7. מהו החלק הראשון בפרשת שמע, ומה המשמעות שלו?

8. מהי המשמעות השניה הקיימת בקריאת שמע, וכיצד הדבר בא לידי ביטוי בחלק השני של ק"ש?

9. מהי המשמעות השלישית הקיימת בקריאת שמע, ואיזה חלק מבטא משמעות זאת?

ד - הפרשה השנייה והשלישית

10. מהי תוכנה של הפרשה השניה "והיה אם שמוע"?

11. מהו התוכן של הפרשה השלישית, פרשת 'ציצית'?

12. כיצד שלושת הפרשות הינן הרחבה של הפסוק 'שמע ישראל'?

ה - משמעותה של יציאת מצרים

13. מה היה הדבר החשוב ביותר עבור המצרים? כיצד הדבר בא לידי ביטוי בחייהם?

14. מה הדבר המשמעותי שהתגלה ביציאת מצרים?

15. מדוע יש מצווה לזכור את יציאת מצרים בכל יום? מהי הבשורה שיצאה מיציאת מצרים?

ו - כוונה בפסוק הראשון

16. באיזה פסוק צריך לכוון, ומדוע? מה הדין אם לא כיוון ליבו?

17. מהי הכוונה שיוצאים בה בדיעבד ידי חובה?

18. מה יש לכוון בפסוק "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד"?

שמע ישראל -

ה' -

א-לוקינו -

אחד -

19. מדוע צריך להאריך באמירת ד' של מילה 'אחד'?

20. מתי יצא ידי חובה בדיעבד, גם אם לא כיוון לפירוש המדויק של כל מילה?

21. מה הדין אם לא כיוון כלל,

ונזכר מי כשסיים 'שמע' -

נזכר באמצע פרשה ראשונה -

נזכר באמצע פרשה שנייה -

22. איזה מנהג קיים בכדי לעורר את הכוונה? מדוע מכסים את העיניים ביד ימין?

שיעור 23

פרק ט"ו - קריאת שמע

ז - פסוק שני וכוונתו (עמ' 203)

1. מה הפסוק שתקנו חכמים לומר לאחר פסוק של 'שמע'?

2. על פי המדרש, בעקבות מה אמרו בניו של יעקב את הפסוק 'שמע', ומה ענה יעקב?

3. האם גם בפסוק זה חובה לכוון, ומה דינו של מי שלא כיוון?

4. בין אלו מילים צריך להקפיד לעשות הפסקה? מדוע?

5. מה ההבדל בין המשמעות של פסוק ראשון, לבין המשמעות של פסוק שני?

ח - מצוות צריכות כוונה

6. מה משמעות המחלוקת האם מצוות צריכות כוונה, ומה נפסק להלכה?

7. אדם שקורא בתורה את פרשת 'שמע' שבפרשת ואתחנן, האם יצא ידי חובת קריאת שמע?

8. מהן שתי הכוונות שיש לכוון באמירת קריאת שמע?

9. מהי 'כוונה רדומה'?

10. מה הכוונה המיוחדת שיש לפרשת ציצית, שצריך להיות מודע לה?

ט - דיני אמירתה

11. מהי הדרך הנכונה לומר קריאת שמע?

12. על אילו כללי הגיה יש להקפיד בקריאת שמע?

14. באיזה מקרה יצא בדיעבד?

15. מי שקרא בשפתיו בלא קול קריאת שמע- יצא ידי חובה? פרט מתי כן ומתי לא.

16. מה התנאי בכדי לצאת ידי חובת קריאת שמע בשפה אחרת?

17. מה הדין כיום בעניין אמירת ק"ש בשפה אחרת? מדוע?

י - אופן אמירתה

18. באיזו תנוחה מותר לקרוא ק"ש?

19. מהי דעת בית שמאי, ומהי דעת בית הלל?

20. האם מותר לקרוא קריאת שמע תוך כדי הליכה? פרט.

21. באיזו תנוחה אסור לקרוא ק"ש? מדוע?

22. על מה צריך להקפיד בעת אמירת פרשה ראשונה?

יא - תפילין וציצית בקריאת שמע

23. מדוע צריך לקרוא ק"ש עם תפילין? מה יעשה מי שאין לו תפילין?

24. באילו פסוקים נוהגים למשמש בתפילין?

25. מהם המנהגים בעניין אחיזת הציצית בקריאת שמע?

26. מתי נוהגים לנשק את הציצית? מה עושים באמירת "וראיתם"? עד היכן נוהגים לאחוז בציצית?

יב - רמ"ח תיבות

27. כמה מילים יש בקריאת שמע, וכנגד מה הם?

28. כמה מילים יש בפועל בק"ש, ומה עושים בכדי להשלים?

29. כיצד ישלים מילים אלו מי שמתפלל ביחידות?
אשכנז -

שלחן ערוך -

רוב הספרדים -

* (הערה 10) כיצד יאמר החזן בדיוק 'ה' אלוקיכם אמת'?
גר"א -

שו"ע ופמ"ג -

ספרדים -

שיעור 24

פרק ט"ז - ברכות קריאת שמע

א - משמעות הברכות (עמ' 213)

1. כיצד בא לידי ביטוי 'ה' אחד' בברכה ראשונה של קריאת שמע?

2. איזה רעיון המופיע ב'שמע ישראל' בא לידי ביטוי בברכה שניה של קריאת שמע?

3. כיצד הברכה השלישית של ק"ש היא המשך והרחבה של קריאת שמע?

4. מה דינו של מי שקרא ק"ש בלא ברכותיה, ושל מי שקרא את הברכות ללא אמירת ק"ש? מדוע?

ב. איזו עוד השלכה מעשית יש מכך?

ב - החיבור בין פסוקי דזמרה לברכות ק"ש

5. באיזה שלבים בתפילה תקנו חכמים לומר קדיש? מהי מטרתו?

6. האם מותר לדבר בין פסוקי דזמרה לקריאת שמע? מדוע?

7. מה יעשו אם הגיעו ל'שתבח' ואין מניין? האם מותר לדבר/ ללמוד תורה בזמן זה?

8. האם מותר לגבאי להודיע הודעה לציבור בין ישתבח לקדיש? פרט מה יעשו.

ג - ברכו

9. מה עניינה של אמירת 'ברכו'?

10. מה יעשה מי שנמצא לפני 'שירת הים' כשהציבור נמצא ב'ברכו'? על מה לא ידלג בכל אופן?

11. האם צריך לעמוד בעניית קדיש וברכו?

ספרדים-

אשכנזים-

12. מה צריך לעשות החזן כשאומר 'ברכו'? ומה צריכים לעשות הציבור כשעונים?

ד - קדושת יוצר ואמן על הברכות

13. מה עניינה של ברכת 'יוצר אור'? מה עוד מזכירים בברכה זו?

14. מהי המחלוקת בעניין אמירת קדושת 'יוצר אור' ביחיד? מה יעשה בכדי לצאת מהספק?

15. האם עונים אמן אחרי ברכות קריאת שמע של החזן?
ספרדים - _____

אשכנזים - _____

ה - עניית דברים שבקדושה בברכות קריאת שמע

16. האם מותר לענות בעת אמירת ק"ש וברכותיה על קדיש או קדושה?

17. אחרי אילו אמנים של הקדיש יענה בעת שאומר ק"ש וברכותיה?

18. על אילו פסוקים ששל קדושה יענה?

19. כיצד יענה ב'ברכו'? וכיצד יענה ב'מודים'?

20. האם עונים אחרי אמירת ברכות חזרת הש"ץ? (אשכנזים / ספרדים)

21. א. מתי לא יפסיק בכל אופן כשאומר ק"ש וברכותיה?

ב. מה יעשה מי שמסופק אם מותר או אסור לענות?

ו - הפסקה מפני אדם מכובד

22. מי שנמצא באמצע ברכות ק"ש למי מותר לו להקדים ולומר שלום? למי לא יקדים שלום אלא רק יחזיר שלום?

23. מה הדין אם נמצא 'בין הפרקים'?

24. מתי לא יפסיק כלל, אלא במצב של פיקוח נפש?

25. יש אומרים שדין אמירת שלום שונה בימינו, מדוע?

26. ציין שני מקרים בהם מותר להפסיק בדיבור? כיצד ישתדל לעשות גם אז?

27. האם מותר לעמוד מפני תלמיד חכם בקריאת שמע?

28. מה יעשה אם רואה תוך כדי אמירת ק"ש את חברו עושה איסור?

29. האם מותר לאסוף כסף לצדקה בעת אמירת ק"ש?

ז - סמיכת גאולה לתפילה

30. למה דומה מי שמפסיק בין ברכת 'גאל ישראל' לבין תפילת העמידה?

31. האם מותר לענות דברים שבקדושה בין גאולה לתפילה?

32. א. האם מותר לענות אמן אחרי ברכת 'גאל ישראל', לדעת הרמ"א? מדוע?

ב. מה סובר השו"ע בעניין?

ג. מה ניתן לעשות בכדי לצאת מהספק?

33. מה יעשה מי שאחר לתפילה והציבור מתחילים תפילת עמידה? (בתפילת שחרית)

34. מה דין סמיכת גאולה לתפילה בשבת?

שיעור 25

פרק י"ז - תפילת עמידה

א - תפילת עמידה עיקר התפילה (עמ' 226)

1. מהם שני הטעמים לאמירת קריאת שמע וברכותיה?

2. במה חמורים דיני התפילה מדיני ק"ש וברכותיה?

3. אילו הלכות נוספות קיימות לגבי תפילת העמידה?

ב - שלוש פסיעות לקראת התפילה

4. מהו הטעם של פסיעת שלוש פסיעות לפני התפילה?

5. כיצד טוב ביותר לפסוע את הפסיעות קדימה ואחורה? מדוע? (בא"ח, כה"ח)

6. מתי יפסע שלוש פסיעות לאחוריו בשחרית, במנחה ובערבית?

7. על מה ראוי להקפיד בפסיעות בכדי שלא להפסיק בין גאולה לתפילה?

8. אילו הכנות צריך לעשות לפני התפילה?

9. מה יעשה מי שנצרך לקנח את אפו בתפילה, לפהק?

ג - לכיוון ירושלים

10. לאן צריך להפנות את פניו בכל התפילה, ולאן בתפילת עמידה?

11. לאן יכוון פניו ואת ליבו - מי שמתפלל בחוץ לארץ/ בארץ ישראל/ בירושלים?

בחו"ל-

בא"י-

בירושלים-

12. לאן צריך להפנות את הפנים בכותל המערבי?

13. כיצד יש לעשות אם ארון הקודש בבית הכנסת אינו לכיוון ירושלים?

14. מה יעשה אם הציבור טועים ואינם מתפללים לכיוון ירושלים?

12. מה יעשה מי שאינו יודע היכן ירושלים? מה יעשה אם יתברר לו שטעה?

ד - עמידה ורגליים צמודות

13. מהי הדרך הנכונה להתפלל תפילת עמידה? האם מותר להישען בזמן התפילה? פרט.

14. מהי הדרך הנכונה להצמדת הרגליים? מה הטעם לדבר?

ב. האם מספיק להצמיד את העקבים? ומה דינו של מי שפיסק רגליו בתפילה?

15. א. האם מותר להתפלל בישיבה או בשכיבה?

ב. כיצד יעשה מי שנצרך להתפלל בישיבה או בשכיבה?

ה - תנוחת הגוף והידיים

16. באיזו תנוחה צריכים להיות הראש, העיניים והלב בזמן תפילת העמידה?

17. האם צריך להתפלל בעיניים עצומות? פרט.

18. א. כיצד כתב הרמב"ם שיש לעשות עם ידיו בזמן התפילה? מה דעת השו"ע וכוונות האר"י?

ב. באיזו דרך אין לעמוד עם הידיים בתפילה? מדוע?

19. א. האם נכון להתנועע בתפילה?

רמ"א-

של"ה-

ב. כיצד יש לנהוג למעשה?

שיעור 26

פרק י"ז - תפילת עמידה

ו - הכריעות בתפילה (עמ' 233)

1. א. מהן חמשת המקומות בהן יש לכרוע בתפילה? מדוע דווקא שם?

ב. האם יכול לכרוע בברכות אחרות?

2. כיצד כורעים בברכות שיש בהן 'ברוך', וכיצד ב'מודים'?

3. עד כמה צריכה להיות הכריעה? ועד היכן יכוף את ראשו?

4. מה יעשה חולה או זקן שקשה לו לכוף ראשו?

5. האם צריך לכרוע ולהזדקף לאט או במהירות? מדוע?

ז - תפילה בלחש

6. ציין שתי הלכות שנלמדו מתפילתה של חנה?

7. מדוע אין לומר את תפילת העמידה בקול, ומדוע לא יוצאים ידי חובה בהרהור בלב בלבד?

8. מהי הדרך הנכונה להתפלל?

ש"ע -

כף החיים -

9. מתי רשאי להתפלל בקול, והאם עדיף למי מכוון כך טוב יותר להתפלל ביחידות?

10. מהו דין תפילה בקול בשאר חלקי התפילה? פסוק ראשון של שמע וענייה על קדיש?

ח - בכל לשון

11. האם ניתן להתפלל גם בשפות זרות?

12. א. מהי דעת הר"ף המחלק בין תפילה במניין לבין תפילה ביחיד?

ב. מהי דעת הרא"ש?

13. מה היתרון שיש לתפילה בעברית על פני תפילה בשפות אחרות?

14. מה צריך לעשות למעשה מי שאינו מבין עברית?

15. האם מותר לסדר מניין קבוע המתפלל תמיד בשפה זרה? לאן הדבר יכול להוביל?

ט - כוונה

16. כיצד צריך לכוון בתפילה, ובמה צריך להשתדל לכוון לכל הפחות בתפילתו?

17. מה הדין אם לא כיוון בברכת 'אבות' מעיקר הדין, ובימינו?

18. מה יעשה אם נזכר לקראת סיום ברכת 'אבות' שלא כיוון בה? חלק בין שלושת המקרים.

י - סדר הברכות בתפילת שמונה עשרה

19. מהם שלושת החלקים שבתפילת שמונה עשרה?

20. מהי המטרה של הקדמת השבח לתפילה? מהי לפיכך בעצם מטרת התפילה?

21. מהי מטרת חלק הבקשות בתפילת שמונה עשרה?

22. מהי הברכה הנוספת שהופכת את תפילת שמונה עשרה לבעלת תשע עשרה ברכות? מדוע תקנו אותה?

יא - בקשות אישיות בתפילה

23. באילו ברכות רשאי להוסיף ברכות משלו, ובאילו ברכות אינו רשאי?

24. מה הכלל שבהוספת בקשות אישיות בברכות האמצעיות, והיכן בדיוק יוסיף אותן?

25. האם הוספת בקשות אישיות היא דבר ראוי? מדוע אין להרבות בהן, ומה יעשה מי שכן רוצה להרבות בבקשות אישיות?

26. איזה כלל נוסף קיים לגבי בקשות אישיות?

שיעור 27

פרק י"ז - תפילת עמידה

יב - סיום התפילה (עמ' 242)

1. מה הפסוק המסיים את התפילה, וממתי מותר לענות לקדיש או קדושה, למי שעדיין מתפלל?
מה אסור עדיין לענות בשלב זה?

2. מה יעשה מי שאינו יכול לפסוע שלוש פסיעות לאחוריו? האם יכול להמשיך בתפילתו?

יג - שלוש פסיעות לאחוריו

3. כיצד כורעים בסוף התפילה?

4. מדוע אומרים 'יהי רצון' לאחר סיום התפילה?

5. כיצד פוסעים את שלושת הפסיעות בסוף התפילה?

6. מהו גודל הפסיעות הנדרש, ומה יעשה אם אין לו מקום לפסוע לאחוריו?

7. מדוע לא יפחות משלוש פסיעות, מדוע לא יוסיף עליהן ומדוע לא יפסע פסיעות גדולות?

יד - עד מתי יעמוד בריחוק מקום

8. על מה יש להקפיד לאחר שפסע שלוש פסיעות לאחוריו? מדוע?

9. א. עד מתי צריך להמתין לכתחילה לאחר שפסע לאחוריו?

ב. כמה זמן ימתין מי שהתפלל ביחידות?

ג. כמה זמן ימתין לאחר שפסע לאחוריו החזן, ומי שמתפלל תפילה נוספת לתשלומין?

10. א. האם החזן צריך לפסוק בסיום חזרת הש"ץ שלוש פסיעות לאחוריו? מדוע?

ב. מה הדין בסיום חזרת הש"ץ בשחרית, ועל מה צריך להקפיד הש"ץ?

טו - מתי מותר להפסיק בתפילת העמידה

11. אילו דברים אסור לעשות באמצע תפילת עמידה? מדוע?

12. האם מותר להפסיק בתפילת העמידה לאמירת 'שלום' למלך, או מפני נחש או עקרב?

13. א. האם מותר ללכת בתפילתו? פרט.

ב. מה יעשה אם ילדים בסביבתו מפריעים לו להתפלל?

14. האם מותר ללכת באמצע תפילת עמידה לתקן תקלה שגורמת לאדם הפסד?

15. מה יעשה באמצע תפילת עמידה, במקרים הבאים:

נפל סידור לארץ- _____

התבלבל וזקוק לסידור- _____

שכח הלכה הקשורה לתפילתו- _____

מכשיר הפלאפון שלו מצלצל- _____

16. מה יעשה מי שנפלה ממנו הטלית במהלך התפילה?

17. מה צריך לעשות אם שומע קדיש או קדושה במהלך תפילת העמידה?

טז - הנוסע והגיע זמן תפילה

18. מה יעשה אם נמצא ברכה והגיע זמן תפילה?

א. הוא הנהג- _____

ב. חברו נוהג- _____

ג. נמצא ברכבת או אוטובוס- _____

ד. נוסע בלינה ורוצה להתפלל ערבית- _____

* (הערה 12) האם עדיף עמידה ברגליים פסוקות או ישיבה ברגליים צמודות? _____

תפילה בעמידה או בישיבה כשפניו לירושלים? _____

חייל הנמצא בהליכה- _____

19. האם יכול להתפלל בקביעות בישיבה בדרך לעבודתו? מדוע?

20. האם מותר להתפלל ברכבת או אוטובוס שיש בהם מניינים קבועים?

שיעור 28

פרק י"ז - תפילת עמידה

יז - אין לשבת בתוך ד' אמות של המתפלל (עמ' 250)

1. מדוע אסרו חכמים לשבת בתוך ארבע אמות של אדם שמתפלל?

2. באילו מקרים רשאי לשבת ליד המתפלל עמידה? מדוע?

3. מה הדין אם אדם ישב, ואז הגיע אדם והתחיל להתפלל לידו?

4. מה הדין לגבי אדם חלש, ומתי דין זה נוגע לכולם?

5. האם מותר לשבת מול פני המתפלל מחוץ לארבע אמותיו?

6. כמה הוא שיעור ארבע אמות?

יח - אסור לעבור כנגד המתפללים

7. מהם שני הטעמים לאיסור לעבור בתוך ארבע אמותיו של אדם שמתפלל?

8. היכן בדיוק אסור לעבור לדעת-

אליה רבה-

מגן אברהם-

9. האם מותר לבוא ולעמוד לפני המתפלל בתוך ד' אמותיו ולהישאר שם?

אליה רבה-

מגן אברהם-

יט - הלכה למעשה

10. כיצד יש לעשות לכתחילה, ובשעת הצורך?

11. מה מותר לעשות בשעת צורך גדול?

12. א. מה יעשה מי שאיחר לתפילה ורוצה להגיע למקומו הקבוע, ולשם כך צריך לעבור לפני מתפללים?

ב. באיזה אדם אין צורך להתחשב?

כ - המסיים תפילתו

13. סיים תפילתו, ויש מאחוריו אדם, מתי יפסע לאחוריו, ומתי לא?

14. א. באיזה מקרה אסור גם לדעת המגן אברהם וגם לדעת אליה רבה?

ב. באיזה מקרה יהיה אסור למגן אברהם ויהיה מותר לאליה רבה?

ג. באיזה מקרה סובר החזון איש שמותר לפי שיטת ה'אליה רבה'?

15. באיזה מקרה מותר לפסוע לאחוריו, גם כשיש מאחוריו מתפלל?

16. מה הדין אם יש מחיצה בינו ובין המתפלל מאחוריו? מה יכולה להיחשב מחיצה לצורך העניין?

17. מי שאינו יכול לפסוע לאחוריו כנ"ל, מהרשאי בכל זאת לעשות?

כא - עוד פרטי דינים

18. כפי איזו דעה ראוי לנהוג לכתחילה, ומתי יכול לנהוג דעה המקילה?

19. מה יכול לעשות אדם שרגיל להאריך בתפילתו?

20. מה יעשה חזן שצריך להתחיל חזרת הש"ע, ויש מתפלל מאחוריו?

21. על מה ראוי למאריך בתפילתו להקפיד?

22. מה הדין בעניין מעבר לפני חזן בחזרת הש"ע?

23. מה הדין לעבור לפני מתפלל קטן?

שיעור 29

פרק י"ח - טעויות הזכרות ושכחה

א - דילוג טעות והפסק בתפילה (עמ' 260)

1. ציין שני מקרים בהם לא יצא ידי חובת מצוות תפילה?

2. מה נקרא 'לפגוע בעיקרה של ברכה', ומה דינו של מי שעשה זאת?

3. מה יעשה מי שנזכר לאחר התפילה כי דילג או טעה באחת הברכות של תפילת העמידה?

4. א. מה יעשה אם נזכר תוך כדי תפילה שדילג או טעה באחת הברכות?

ב. מה יעשה מי שנזכר שטעה או דילג על אחת בשלושת הברכות הראשונות/ האחרונות? מדוע?

5. א. מה יעשה מי שהפסיק בדיבור בתפילת שמונה עשרה? (חלק בין שני סוגי דיבור).

ב. האם הדין שונה אם דיבר מאונס או ברצון?

ב - תוספות מעניינו של יום

6. א. מה מוסיפים בתפילת עמידה של חוה"מ? באיזה חלק בתפילה?

ב. מה צריך לעשות אם נזכר ששכח לומר? חלק בין שני מקרים.

7. א. מה צריך לעשות מי ששכח לומר יעלה ויבוא בשחרית או מנחה של ראש חודש?

ב. מה צריך לעשות אם שכח לומר בערבית של ר"ח 'יעלה ויבוא'? מדוע קיים הבדל זה?

8. איזו תוספת יש בתפילת ערבית של מוצאי שבת? מה דינו של מי ששכח ומדוע?

9. מה מוסיפים בחנוכה ובפורים? היכן בתפילה? מה יעשה מי ששכח ומדוע?

10. א. מה מוסיפים בימי תענית? ציין את ההבדל בין אשכנזים לבין ספרדים.

ב. מה יעשה מי ששכח לומר זאת?

11. א. מהם שני השינויים הקיימים בתפילת עשרת ימי תשובה?

ב. מה יעשה מי ששכח לאומרם? ציין את ההבדל הקיים בין אשכנזים לספרדים באחת הברכות.

12. אילו עוד תוספות קיימות בעשרת ימי תשובה, ומה דינו של מי ששכח לאומרם?

13. מה הדין אם הוסיף ביום חול תוספת שאינה צריכה?

ג - תפילת נדבה ודיני ספקות

14. כנגד מה קיימת כל תפילה משלושת התפילות?

15. א. האם ניתן להוסיף ולהתפלל תפילת שמונה עשרה מעבר לשלושת התפילות? מדוע?

ב. על מה צריך להקפיד לשם כך? (2 דברים)

ג. אילו תפילות נדבה לא ניתן להתפלל ומדוע?

16. א. מה יעשה מי שיש לו ספק אם התפלל את אחת משלושת התפילות, ועדיין לא עבר זמנה?

ב. מה יעשה אם נזכר באמצע שכבר התפלל?

17. מה יעשה מי שהתחיל להתפלל (ללא תנאי) ונזכר שהתפלל כבר? מדוע?

18. מה יעשה מי שחלם בתפילתו ומתלבט באיזו ברכה הוא נמצא?

הזכרת גשמים ובקשתם

ד - הזכרת גשמים ושאלתם (עמ' 266)

1. א. מה ההבדל בין שתי הפעמים שמזכירים את הגשם בתפילה?

ב. מדוע מזכירים את הגשמים דווקא בברכת המחיה המתים?

ג. מה ההבדל בין מנהג האשכנזים לבין מנהג הספרדים בבקשת הגשם בברכת 'השנים'?

2. מתי מתחילים להזכיר את הגשם בתפילה? מדוע לא מתחילת חג הסוכות?

3. ממתי מתחילים לבקש על הגשמים? מדוע דווקא אז?

4. עד מתי מזכירים ושואלים על הגשמים?

ה - דין הטועה בהזכרת גשמים ושאלתם

5. א. מה הדין את הזכיר בטעות גשם בקיץ? מדוע?

ב. מה הדין אם נזכר לפני שסיים את הברכה?

ג. נזכר לאחר שסיים את הברכה - _____

6. מה דינו של מי שלא הזכיר גשם בחורף?

7. מה הדין אם טעה וביקש גשם בברכת השנים בקיץ?

אם לא סיים תפילתו - _____

סיים את תפילתו - _____

8. מה הדין אם טעה ולא ביקש על הגשמים בחורף? פרט את האפשרויות השונות.

ו - עצה כנגד טעויות

9. מה הדין אם מסתפק האם אמר כראוי את עניין הגשמים?

10. מה העצה בכדי לצאת מידי ספק זה?

ז - דין חוץ לארץ

11. לפי מה נקבע דין אמירת גשמים בחוץ לארץ?

12. מה דינו של אדם שגר בארץ ישראל ויצא לחו"ל במשך מספר חודשים?

פר"ח - _____

ברכ"י - _____

לצאת יד"ח כולם -

13. באיזה מקרה יש מקומות שיכולים להזכיר גשמים גם באביב? מדוע, וכיצד יזכירו זאת?

14. א. מה דינם של מקומות שאצלם קיץ בזמן שבארץ ישראל יש חורף? מדוע?

ב. באילו מקרים דין זה יהיה שונה? מדוע? כיצד יעשו?

ג. מה דינו של מי שמגיע מארץ ישראל למקומות אלה לביקור?

תפילת תשלומין

ח - סדר השלמת נפילה שנשכחה

15. א. באיזה מקרה יכול להתפלל תפילה שלא התפלל?

ב. כיצד ישלים את תפילת שחרית?

ג. כיצד ישלים את תפילת מנחה?

ד. כיצד ישלים את תפילת ערבית?

16. מי ששכח להתפלל תפילת תשלומין בסמוך לתפילה הבאה, עד מתי יכול להשלים?

20. באיזה אופן ישלים מנחה של שבת בערבית של מוצ"ש? מדוע דווקא באופן?

ט - אימתי אינו יכול להשלים

21. מה דינו של מי ששכח להתפלל שחרית ומנחה?

22. ציין שני דינים של תפילת תשלומין הקשורים לתפילת מוסף?

23. באיזה מקרה לא ניתן להשלים תפילה שהחסיר?

24. ציין דוגמא שמובאת שלא נחשבת להפסד תפילה במזיד, ודוגמא שנחשבת לביטול במזיד.

י - דינים נוספים וספקיות

25. באיזה אופן ישלים מי שלא התפלל מנחה שלל ערב שבת?

26. מה הבעייתיות לגבי מי ששכח לומר יעלה ויבוא במנחה של ר"ח, כאשר היום הבא אינו ר"ח?

ב. כיצד נפסק להלכה?

27. כיצד ישלים אדם שלא התפלל מנחה של שבת?

שיעור 31

פרק י"ט - חזרת הש"ץ

א - תקנת חזרת הש"ץ (עמ' 278)

1. מי תיקן את חזרת הש"ץ, לשם מה, ומדוע בערבית אין חזרת הש"ץ?

2. מדוע החזן מתפלל גם תפילת לחש לפני החזרה?

3. מהי התקנה שתקנו אנשי כנה"ג לגבי הציבור שיודעים להתפלל בעצמם?

4. מהן שתי הסיבות לאמירת חזרת הש"ץ כיום?

5. כיצד צריך הציבור להתנהג בזמן חזרת הש"ץ?

6. מהי מעלת חזרת הש"ץ לעומת תפילת הלחש, ומה דין המפטטים בה?

ב - מי יכול לצאת ידי חובתו בשמיעת חזרת הש"ץ

7. מהם שלושת התנאים הצריכים להתקיים בכדי שיחיד יוכל לצאת ידי חובתו בחזרת הש"ץ?

א.

ב.

ג.

8. באיזה מקרה יכול לכוון לצאת ידי חובה בחזרת הש"ץ? האם עדיף שיתפלל בעצמו (הערה 1).

9. כיצד צריך לעמוד מי שיוצא יד"ח בחזרת הש"ץ? על מה יענה ועל מה לא? איזה 'מודים' יאמר,

ועל מה צריך להקפיד?

10. כיצד צריך לומר הש"ץ את ברכת 'מודים' בחזרה? מה הבעיה שעלולה להיווצר?

ג - הנהגת השומעים

11. מה צריכה להיות הכוונה של בעונה בעניית 'אמן', ומה צריכה להיות הכוונה אחר ברכה שיש

בה גם בקשה?

12. מה זה אמן חטופה, קטופה ויתומה - שאין לאומרם כך?

13. באיזה קול צריכים לענות את ה'אמן', והאם צריך להאריך בעניינה?

14. מתי יכול להמשיך החזן לברכה הבאה? למי אינו צריך להמתין? באיזה מקרה צריך להמתין

לכולם?

15. מתי נהגו לומר 'ברוך הוא וברוך שמו'? אחרי אלו ברכות נוהגים שלא לענות?

16. האם צריך לעמוד בעת חזרת הש"ץ?

ד - האם חובה שיהיו תשעה עונים לחזרת הש"ץ

17. א. לכתחילה, מתי יתחיל החזן בזרת הש"ץ? מה הדין בדיעבד- כתוב לפי ההדרגתיות.

ב. מה יעשה החזן בשעת הדחק בכדי לצאת מהספק? ובאיזה עוד מקרה מומלץ לעשות כן?

ג. כיצד צריך להתנהג כל יחיד בחזרת הש"ץ?

ה - מתי אין אומרים חזרת הש"ץ

18. כיצד יעשו אם אנשים צריכים ללכת מהמניין, ובלעדיהם לא יהיה מניין?

19. באיזה מקרה נוסף מותר לוותר על חזרת הש"ץ?

20. מתי עדיף לשקול אפשרות של וויתור על חזרת הש"ץ בכדי למעט בחילול ה'?

21. מהם שני המנהגים כיצד על הציבור לנהוג בתפילה ללא חזרת הש"ץ?

משנה ברורה-

כף החיים-

כיצד ממליץ לעשות הרב מלמד, בשחרית ובמנחה?

22. מה ניתן לעשות בכדי שלא להפסיד את ברכת כהנים כאשר מוותרים על חזרת הש"ץ?

ו - קדושה

23. מהם שני הפסוקים שהם עיקר הקדושה?

24. מה היה המנהג בעבר וכיצד המנהג כיום עפ"י האר"י?

25. מהן שתי הדעות לגבי הפסוק 'מלוך', ומהי ההשלכה המעשית של כל דעה?

26. כמה פעמים בתפילה יש 'קדושה', ומה ההבדל ביניהן למעשה?

27. כיצד יש לעמוד בקדושה, ועד מתי יש לעמוד כך?

28. מהם המנהג לעשות באמירת 'קדוש', 'ברוך', ו'מלוך'?

ז - מתי יאמר החזן את פסוקי הקדושה

29. מהם שני הדברים שצריך להקפיד עליהם החזן באמירת פסוקי הקדושה? מה הטעם לכל דבר?

30. מה יעשה חזן שקולו אינו חזק מספיק?

31. מה יעשה חזן במקרה שיש ציבור גדול ולא ישמעו אותו כלל עד שהציבור יסיים? (2 דעות)

ח - מודים דרבנן ועוד דינים

32. מה עושים הקהל כאשר החזן מגיע למודים?

33. מה עושים בתפילה שאם היו כהנים, הם היו נושאים כפיהם? מה הקהל עושה בזמן זה?

34. מה המנהגים השונים בענייני ברכת השלום, ומה הדין אם החליף בטעות?

25. מה יעשו אם החזן התבלבל באמצע תפילתו?

ט - האם אפשר להשלים חזרת הש"ץ

26. מה האפשרות היחידה לומר חזרת הש"ץ, ובאיזה מקרה אי אפשר?

27. א. הסבר מהו דין "פורס על שמע"? מתי וכיצד עושים זאת?

ב. כיצד עושים דבר זה במנחה?

28. באיזה אופן יחיד שאיחר לתפילה יכול להשלים קדיש ברכו וקדושה?

29. מה הדין אם יש רק שישה שלא התפללו וארבע שכבר התפללו?

30. מה הדין אם יש רק חמישה שלא התפללו?

פרק כ' - ברכת כהנים

א - מצוות ברכת כהנים (עמ' 292)

1. כמה מצוות מבטל כהן שקראו לו לעלות לדוכן ולא עלה? מהם?

2. מה הדין אם כבר עלה לברך באותו היום?

3. מה החידוש הכתוב בספר חרדים לגבי ברכת כהנים?

4. מי המברך אותנו בברכת כהנים, ומה החלק של הציבור בברכה זאת?

ב - כוונת ישראל

5. מה צריכים לעשות הציבור בזמן ברכת כהנים?

6. מדוע תקנו חכמים שכהן שיש בו מום לא יעלה לברכת כהנים? מה הדין כיום ומדוע?

7. איזה עוד 'מום' גורם שהכהן לא יעלה לברכת כהנים?

ג - מקום עמידת המברכים

8. היכן צריכים להיות המתברכים בזמן הברכה? בעמידה או בישיבה?

9. באיזה מקום בבית הכנסת הציבור לא נכללים בברכה, והיכן כן? על מה יש להקפיד?

10. באיזה מקרה אדם נמצא לפני הכהנים ובכל זאת אינו נכלל בברכה?

11. באיזה מקרה גם אנשים שאינם בבית הכנסת נכללים בברכה, ובאיזה מקרה לא?

ד - ארבע הלכות מהתורה

12. מה ההלכה הראשונה לגבי ברכת כהנים, ומהיכן היא נלמדת?

13. מהי ההלכה השנייה, ומהיכן היא נלמדת?

14. מהי ההלכה הרביעית, ולפיכך מתי כהן לא יכול לברך את הציבור?

15. מהי ההלכה הרביעית, הנלמדת מהפסוק "אמור להם"? באיזה מקרה גם כהן שקולו חלש יוכל לשאת כפיו?

ה - הקשר בין ברכת כהנים לתפילה ולקרבת

16. מתי ברכו הכהנים את העם בזמן המקדש? מדוע?

17. מה הייתה תקנת חכמים לאחר חרבן המקדש? מדוע?

18. באיזה מקרה כהן הפסיד את הברכה ואסור לו לעלות לדוכן?

19. מה יעשה כהן שרואה שלא יספיק ליטל ידיו עד סיום ברכת 'רצה'?

20. מדוע אין ברכת כהנים בתפילת ערבית, ובתפילת מנחה? מדוע יש ברכת כהנים בתפילת נעילה ובמנחה של תענית?

ו - נטילת ידיים לפני הברכה

21. מהי סיבת נטילת ידיים לברכת כהנים?

רמב"ם -

רש"י, תוס' -

22. כיצד פוסקים להלכה בעניין? (ברכה/ לא נגע במקומות מטונפים).

23. מהי סיבת הנטילה לפי הזוהר? ומי צריך ליטול את ידי הכהנים?

24. מה יעשה כהן שחושש שלא יהיו לו מים ליטול ידיו בבית הכנסת?

25. מה יעשה כהן שאינו רשאי לעלות לדוכן? מדוע?

ז - שותפות ישראל בברכת כהנים

26. מה הדין שלמדו מהפסוק: "אמור להם", ובאיזה מקרה אין עושים דבר זה?

27. באיזו צורה צריך הכהן להקריא לכהנים את הברכה?

28. איזה רעיון רוחני בא לידי ביטוי בקריאה לכהנים ע"י אחר מהקהל?

ח - חובת חליצת הנעליים לפני הברכה

29. א. מה הייתה תקנות של רבי יוחנן בן זכאי בנוגע לברכת כהנים?

ב. מה הטעמים לתקנה זו?

(1)

(2)

(3)

30. באילו נעלים לא עולים לדוכן, ובאילו נעלים מותר?

31. מתי ראוי שהכהנים יעלו עם גרביים ולא יחפים, ומתי יכולים לעלות גם יחפים?

32. מה הדין לגבי חיילים שאין להם זמן לחלוץ נעליהם, או כהן נכה שאינו יכול לחלוץ נעלו?

ט - תפקיד הכהנים

33. מה היו שני התפקידים העיקריים של הכהנים?

34. מה קבעה התורה, בכדי לאפשר לכהנים לממש את תפקידם?

35. כיצד הדבר גורם לשותפות של בני ישראל בעבודת הכהנים, וכיצד הדבר גורם לכהנים לפתח אהבה כלפי כל העם?

36. "... לברך את עמו ישראל באהבה". איזה כהן אינו יכול לעלות לדוכן?

י - כהן רשע

37. איך יתכן שכהן חוטא יכוף ואף חובה עליו לברך את הציבור?

38. א. על אילו עבירות קנסו חכמים כהנים מלעלות לברך?

ב. כיצד יכול כהן כזה לחזור בתשובה?

39. איזה כהן נפסל מלברך ברכת כהנים? מדוע?

40. א. כיצד פסק המשנה ברורה בדין כהן שמחלל שבת בפרהסיא?

ב. מהי דעתם של כמה מגדולי האחרונים, ומהם נימוקיהם?

ג. איזה כהן לא יכול לעלות לדוכן, לכל הדעות?

יא - כהן שהרג פסול לדוכן

41. מה הדמיון שבין כהן לבין מזבח להלכה?

42. כהן שהרג, באיזה מקרה יוכל לשוב ולשאת כפיו? שלחן ערוך-

רמ"א-

פר"ח, באו"ה-

43. מה ההבדל בין כהן שהרג בשגגה לבין כהן שהרג באונס? (הבא דוגמא).

שיעור 33

פרק כ"א - נפילת אפיים ותחנונים

א - יחודה של תפילת נפילת אפיים (עמ' 310)

1. כיצד תפילת נפילת אפיים נלמדת ממשה רבינו?

2. היכן מצאנו שלנפילת אפיים מועילה מאוד בעת צרה? מדוע כוחה כה רב?

3. אילו משמעויות נוספות יש לנפילת אפיים?

ב - מנהג אמירתה

4. באיזה אופן תקנו חכמים לומר נפילת אפיים?

5. מה התרחש בתקופת הגאונים?

6. מדוע אין אומרים נפילת אפיים בימים של שמחה?

7. האם אומרים תחנון בבית האבל? מדוע?

ג - מהי נפילת אפיים

8. כיצד היו נופלים אפיים בתחילה?

9. מה היו החששות השונים לנפילת אפיים כבעבר?

10. כיצד נופלים אפיים למעשה-

אשכנז וחלק מהספרדים-

בן איש חי-

ד - נפילת אפיים כיצד (לנוהגים ליפול)

11. מה ההבדל בין נפילת אפיים בין השו"ע לבין הרמ"א?

12. כיצד נופלים אפיים על צד שמאל, ועל צד ימין?

13. מה הסיבה לכיסוי הפנים בבגד, ומה יעשה מי ששרווליו קצרים?

14. היכן המנהג ליפול אפיים, והיכן לא?

15. מה הדין בחדרים הסמוכים לבית הכנסת?

* (הערה 5) מה המחלוקת בין הרוקח לבית הב"י? כיצד פסק הש"וע וכיצד פסק הרמ"א?

16. מהו מנהג ירושלים בדין נפילת אפיים?

17. מה יעשה כאשר אין אפשרות לומר נפילת אפיים בישיבה?

ה - י"ג מידות רחמים

18. מה ביקשה משה מה' לאחר חטא העגל, ומה ענה לו ה'?

19. מה אומר ר' יוחנן על י"ג מידות?

20. מתי מרבבים בהזכרת י"ג מידות רחמים? האם אומרים י"ג מידות בימי החול? (מחלוקת).

21. האם מתפלל ביחידות רשאי לומר י"ג מידות? מה יעשה מי שלא הפסיק להגיע עם הציבור לאמירת י"ג מידות?

ו - סדר התחנונים ונפילת אפיים

22. האם ניתן לדבר בין שמונה עשרה לבין תחנון? מדוע?

23. מדוע קיימים הבדלים בין העדות באמירת התחנונים?

24. באילו ימים אומרים תחנונים נוספים? מדוע?

25. איזה עוד הבדל קיים בין נוסח ספרד לנוסח אשכנז בימים שני וחמישי?

26. מה יעשה מי שמתפלל במקום שבו יש מנהג אחר מהנוסח שבו הוא מתפלל?

ז - ימים שאין אומרים בהם תחנון

27. א. מהם הימים שאין אומרים בהם תחנון?

ב. מה הדין במנחה שלפני ימים אלה?

ג. אילו ימים שאין אומרים בהם תחנון נוספו בדורנו?

ח - חתן ובעלי ברית ובעלי שמחה אחרים

28. מה דין אמירת תחנון במניין שחתן משתתף בו? (עיין גם בהערה 8)

29. מיהם בעלי הברית שאין אומרים תחנון שמניין שהם מתפללים בו?

30. מה דין בית כנסת שבו תיערך ברית בהמשך היום?

31. מה דין אמירת תחנון במניין בו משתתף -

נער שבו ביום הגיע לגיל בר מצווה- _____

אבא שפודה את בנו- _____

סיום מסכת או הכנסת ספר תורה- _____

32. מהו דין אמירת תחנון בימי הילולא של גדולים וצדיקים?

פרק כ"ב - מדיני קריאת התורה

א - תקנת הקריאה בתורה (עמ' 323)

1. מה הזמן שקבעה התורה ללימוד תורה? מדוע?

2. מה תיקן משה רבינו בעניין קריאת התורה ומדוע?

3. מתי נוסדה תקנה זו לפי חכמים, ומהי מטרת התקנה לפיכך?

4. מה הוסיף עזרא הסופר על תקנת משה רבינו?

ב - ספר התורה

5. אילו שני תנאים חייבים להתקיים (בספר ובציבור) בכדי לקיים את המצווה?

6. מהו ספר תורה כשר?

7. האם אפשר לקרוא בספר תורה פסול?

8. א. מה הדין אם באמצע הקריאה מצאו אות שפוסלת את ספר התורה?

ב. מה הדין אם יש ספק בפגם שמצאו באות בספר התורה? מדוע?

ג - הוצאת ספר התורה והחזרתו

9. מהם המנהגים השונים בעת הוצאת ספר תורה?
אשכנזים -

ספרדים -

10. מה צריך החזן לעשות לפני הולכת ספר תורה?

11. מה עושים הציבור בעת הולכת ספר התורה?

12. למה צריכים לדאוג גבאי בית הכנסת? מתי בעיקר עליהם להקפיד על כך?

13. מה צריך לעשות אם בטעות הוציאו ספר תורה אחר? לכתחילה, ובשעת הדחק.

ד - הגבהה והחזרת הספר

14. מתי מגביהים את ספר התורה?

15. את מי ראוי לכבד בהגבהה? מדוע?

16. היכן צריך לפתוח את הספר לכתחילה בעת ההגבהה? כיצד עושים בספר אשכנזי?

17. על מה צריך להקפיד המגביה, וכיצד אין לעשות?

18. מה המנהגים השונים לעשות בעת הגבהת ספר התורה?

19. מה הנהיגו הגאונים לומר אחרי קריאת התורה?

20. מה נהגו האשכנזים להוסיף אחרי קריאת התורה?

21. מתי מחזירים את ספר התורה, לפי המנהגים השונים?

ה - הקורא

22. מה יעשו אם אין בבית הכנסת מי שלמד את קריאת התורה בטעמים?

23. באיזה מקרים מחזירים את הקורא בתורה על טעותו?

24. מה ההבדל בין העולים לתורה בעבר, לבין העולים לתורה כיום?

ו - העולה וברכות התורה

25. מה היה המנהג בעבר לגבי ברכות בקריאת התורה?

26. מה הייתה תקנת חכמים בעניין, ומה טעמה?

27. מה צריך לעשות העולה לתורה בזמן הקריאה?

28. האם מעלים לתורה אדם עיוור, או מי שאינו יודע לקרוא? מדוע?

ז - סדר העולים

29. מדוע קבעו חכמים סדר לעליות לתורה?

30. מה עושים אם אין כהן בבית הכנסת- לשו"ע, ולשיטת הרמ"א?

31. מה הדין כאשר הכהן הינו עם הארץ והישראל הינו תלמיד חכם?

רשב"א-

רב עמרם גאון, רב נטוראי גאון ועוד-

המנהג למעשה-

32. מה יעשו אם יש שני חתנים ישראלים בימי החול בבית הכנסת?

ח - התנהגות הציבור בעת הקריאה התורה

33. על מי נאמר "ועוזבי ה' יכלו"? _____

34. מה יעשה מי שמוכרח לצאת מבית הכנסת בקריאת התורה?

35. האם צריך לעמוד בקריאת התורה? כתוב את המנהגים השונים.

36. האם מותר לדבר בזמן קריאת התורה? מה הדין בדיבורי תורה?

37. באיזה מקרים מותר לדבר בין העליות?

ט - דין יחיד וציבור שלא קראו בתורה

38. מה צריך לעשות מי שהפסיד חלק מקריאת התורה? מדוע?

39. מה יעשה מי שיש לו אפשרות להתפלל במניין ולצאת בקריאת התורה, או לשמוע קריאת התורה אך להתפלל ביחידות? מדוע?

40. מה יעשה מי שנמצא בפסוקי דזמרה או ברכות קריאת שמע והציבור הגיע לקריאת התורה?

41. א. האם ניתן להשלים את קריאת התורה בשעות אחר הצהריים?
משנה ברורה- _____

שו"ת יהודה יעלה- _____

ב. מה דינם של חיילים או אנשים שהיו בבוקר בנסיעה ורק אחה"צ הגיעו למקום שיש בו ספר תורה?

שיעור 35

פרק כ"ג - סיום שחרית ודיני קדיש

א - אשרי ולמנצח (עמ' 336)

1. מדוע אומרים שלוש פעמים ביום את המזמור 'אשרי'?

2. מה תוכנו של מזמור 'למנצח', ומתי אין אומרים אותו לפי הספרדים ולפי האשכנזים?

ב - קדושה דסדרא - ובא לציון

3. מהי 'קדושה דסדרא', ומדוע היא מתורגמת לארמית?

4. מהי מעלת קדושה דסדרא לפי הגמרא במסכת 'סוטה', ולפי רש"י?

5. מדוע אין אומרים אותה בשבת, ומתי נהגו לאומרה?

6. איזה עוד סיבה נוספת קיימת לאמירתה?

7. כמה פעמים אומרים קדושה בשחרית? היכן?

8. באיזה אופן אומרים קדושה זו בציבור, וכיצד ביחיד?

9. מה עיקרו של קדיש שתקבל שלאחר 'ובא לציון', ועל מה צריך לפיכך להקפיד החזן?

ג - הממהר לצאת מהתפילה מתי יצא ועל מה ידלג

10. האם עדיף לומר תחנון או 'אשרי' ו'קדושה דסדרא'? מדוע?

11. האם עדיף לומר 'אשרי' ו'קדושה דסדרא' או שיר של יום, פיטום הקטורת ועלינו לשבח?

12. א. מתי יצא מי שנאלץ לצאת לפני סוף התפילה, ומתי יתחיל לחלוץ תפילין?

ב. מה הדין לכתחילה ומה הדין בשעת הדחק?

ד - שיר של יום

13. מדוע תקנו אמירת שיר של יום? _____

14. מדוע אומרים בכל יום 'היום יום... בשבת'?

15. מה נוהגים להוסיף בנוסח עדות המזרח?

16. מה ההבדל בין נוסח אשכנז לבין נוסח ספרד לגבי סדר האמירה בסוף התפילה?

17. מה יעשה מי שמתפלל במקום בו החזן עושה בנוסח אחר?

ה - פיטום הקטורת ועלינו לשבת

18. מהם שני הטעמים לאמירת פיטום הקטורת?

19. מה כתוב בזוהר על אמירת פיטום הקטורת?

20. א. מדוע קבעו לומר 'עלינו לשבח' בסוף התפילה?

ב. באיזה אופן צריך לאומרה?

ו - הקדיש ומעלתו

21. מדוע צריך להיזהר מאוד בעניית קדיש ושלא לפטפט בו?

22. מה אמרו חז"ל על עניית 'יהא שמיה רבה מברך...'? (3 דברים)

23. מדוע אומרים קדיש בארמית?

24. מה דינו של מי שנמצא באמצע ברכות קריאת שמע ושומע קדיש? מדוע?

25. אדם ששומע קדיש וממקום אחר קדושה, לאן יעדיף שילך לענות? מדוע?

פרק כ"ג - סיום שחרית ודיני קדיש

ז - סוגי הקדיש (עמ' 344)

1. מדוע תקנו חכמים לומר קדיש לאחר כל חלק בתפילה?

2. ישנם ארבעה סוגי קדיש. הסבר מהו כל קדיש ומתי אומרים אותו?
חצי קדיש -
קדיש יהא שלמא -

קדיש תתקבל -
קדיש דרבנן -

3. על אילו 'אמנים' מפסיקים בברכות ק"ש ופסוקי דזמרה, ועל אילו לא?

ח - סדר הקדישים שבסיום התפילה

4. מדוע לאחר תפילת העמידה או תחנון אומרים חצי קדיש בלבד?

5. האם חזן צריך לפסוע שלוש פסיעות לאחר חזרת הש"ץ? מדוע?

6. מי אומר את הקדיש שלאחר "שיר של יום"?

7. א. מי אומר את הקדיש שלאחר פיטום הקטורת?
ב. מה אמרה בגמרא במסכת 'סוטה' על קדיש זה?

ט - ברכו

8. מדוע תקנו חכמים לומר 'ברכו' בסוף תפילת שחרית וערבית?

9. מה מנהג אשכנז בעניין 'ברכו' שבסוף התפילה, ומהו טעמם?

10. מה מנהג האר"י לגבי אמירת ה'ברכו'? מי נוהג כך?

11. מתי נוהגים לומר את הקדיש, ומי אומר אותו?

י - אם אומרים עוד קדיש אחרי "עלינו לשבח"

12. מה מנהג הספרדים והאר"י לגבי אמירת קדיש אחרי עלינו לשבח? מדוע?

13. מה מנהג האשכנזים בעניין קדיש אחרי עלינו לשבח?

14. כמה קדישים צריכים לשמוע בכל יום?

* (הערה 10) מה היה מנהג אמירת הקדיש באשכנז בעבר, ומה קרה במהלך הדורות?

יא - דיני קדיש

15. במה שווים דיני הקדיש לדיני תפילת העמידה?

16. מהי המחלוקת בעניין חובת העמידה בזמן הקדיש?

רמ"א- _____

(משנה ברורה- _____)

מהר"ל, כה"ח- _____

17. באיזה אופן צריך החזן לסיים את הקדיש?

18. איזה מנהג נוסף קיים לגבי התנהגות החזן בזמן הקדיש?

19. מהן הדעות השונות היכן מסיימים את עניית 'יהא שמיה רבא...?'

אשכנז ותימן (בלדי)- _____

חסידים ותימן (שאמי)- _____

ספרדים- _____

20. מה עונים אחרי החזן שאומר 'ברוך הוא' (אשכנזים / ספרדים)?

21. על מה צריך להקפיד כשעונים 'אמן, יהא שמיה...? מדוע?

יב - קדיש אחרי לימוד

22. מתי אומרים קדיש 'יהא שלמא', ומתי 'קדיש דרבנן'?

23. א. כמה אנשים צריכים להיות בזמן הלימוד בכדי לומר קדיש?

ב. מה עושים בכדי לצאת ידי חובת כל הדעות?

פרק כ"ד - תפילת מנחה

א - עניינה (עמ' 353)

1. מה הקושי הגדול שקיים בתפילת מנחה, שלא קיים בשאר התפילות?

2. מדוע אלינו נענה דווקא בתפילת המנחה?

ב - סדר התפילה

3. האם חובה לומר קרבנות לפני תפילת מנחה? כתוב את הדעות השונות.

4. מדוע אומרים 'אשרי' לפני תפילת העמידה במנחה? מתי ידלג עליו?

5. האם יש ברכת כהנים במנחה? מדוע?

6. מה ההבדל בנוסח התחנון במנחה בין העדות השונות?

7. כיצד מסיימים את התפילה הספרדים, וכיצד האשכנזים?

ג - זמנה כנגד זמן התמיד

8. ממתי זמן הקרבת תמיד של בין הערביים מעיקר הדין? מה היה החשש של חכמים, ומהי תקנתם?

9. מאיזו שעה הקריבו בפועל את התמיד של בין הערביים? מדוע?

10. מתי הקריבו את התמיד משש וחצי שעות? מדוע?

11. מהי 'מנחה גדולה' ומהי 'מנחה קטנה'? מהו הזמן של כל אחת מהן?

12. א. איזו מנחה נכון יותר להתפלל? מדוע?
 רמב"ם (שו"ע) -
 רי"ף ורא"ש -
 רס"ג -

ב. איזו מנחה יש להעדיף למעשה?

ד - סוף זמנה

13. במה תלויה השאלה עד מתי סוף זמן מנחה? מהן הדעות השונות?

14. עד מתי יש לסיים תפילת מנחה לכתחילה ובדיעבד?

15. עד מתי ניתן לומר י"ג מידות? _____

16. האם עדיף להתפלל ביחידות לפני שקיעה או בציבור אחר שקיעה?

17. מניין שהתחילו מאוחר, האם ידלגו על חזרת הש"ץ בכדי שלא להתפלל אחרי השקיעה?

ה - דברים האסורים לפני מנחה

18. מדוע אסור להתחיל במלאכות לפני מנחה? ממתי אסור, ואילו מלאכות אסורות?

19. באילו מקרים כן יהיה מותר להתחיל במלאכה לפני מנחה?

20. מה הדין אם התחיל לעסוק במשהו שעלול להימשך זמן רב? במה הדבר תלוי?

21. האם דין תספורת לפני מנחה שונה כיום? מדוע?

ו - סעודה לפני מנחה

22. מהי 'סעודה גדולה' שאותה אסור להתחיל אחר חצות? מתי מותר?

23. ממתי אסור לאכול לפני 'מנחה קטנה'? איזו סעודה אסור, ומתי יהיה מותר?

24. מה המנהג הקיים בישיבות, ומהו טעמו?

ז - דעת רבי יהודה

25. א. עד מתי סוף זמן תפילת מנחה לפי דעת רבי יהודה?

ב. מה טעמו של רבי יהודה?

26. מהי דעת חכמים, ומה טעמם?

27. על מה יקפיד מי שנוהג כשיטת חכמים, ועל מה יקפיד מי שנוהג כרבי יהודה?

שיעור 38

פרק כ"ה - תפילת מעריב

א - קריאת שמע וברכותיה (עמ' 364)

1. מדוע קוראים קריאת שמע גם בלילה, ומדוע אומרים פרשת 'ויאמר' גם בלילה?

2. מדוע אומרים את פרשת ציצית גם בערבית, למרות שציצית-עניינה ביום?

3. מהן הברכות שתקנו חכמים לפני קריאת שמע בערבית, ולאחריה?

ב - תפילת עמידה של ערבית

4. מי תיקן את תפילת ערבית, ועל פי מה קבעו את זמנה?

5. מדוע קיים הבדל בין חובת תפילת שחרית ומנחה, לבין חובת תפילת ערבית?

6. מה מעמדה של תפילת ערבית כיום? מדוע אין בה חזרת הש"ץ?

7. האם נשים חייבות בתפילת ערבית? מדוע?

ג - סדר תפילת ערבית

8. מהן הפסוקים שנהגו לפתוח בהן את תפילת ערבית? מדוע?

9. מה מנהג הספרדים, ומה מנהג החסידים, לפני תפילת ערבית?

10. מה הדין מי שלא הספיק לומר 'והוא רחום' לפני ערבית? מדוע?

11. האם עונים אמן אחרי ברכות ק"ש של החזן?

רוב הספרדים-

אשכנזים-

12. מדוע הספרדים אומרים אמן אחרי ברכת עצמם ב'השכיבנו'? מתי עושים כך האשכנזים?

ד - סמיכת גאולה לתפילה

13. מדוע סומכים גאולה לתפילה גם בתפילת ערבית?

14. מדוע אומרים 'השכיבנו' בין גאולה לבין תפילת העמידה?

15. האם מותר להזכיר לציבור לפני תפילת העמידה לומר 'עלה ויבוא' - בשחרית ובערבית? מדוע?

16. מה יעשה אדם שאיחר ומצא את הציבור בתפילת העמידה - בשחרית, ובערבית?

ה - תחילת זמן קריאת שמע מצאת הכוכבים

17. ממתי בדיוק נקרא זמן 'צאת הכוכבים'? הסבר את תקנת הראשונים.

18. מאיזו שעה נוהגים להתפלל ערבית למעשה? באיזה מקרה צריך לחזור ולקרוא ק"ש?

ו - תחילת זמן תפילה לחכמים ורבי יהודה

19. ממתי זמן ערבית לפי רבי יהודה, וממתי זמן ק"ש לפי דעתו?

20. מה יעשה מי שהתפלל ערבית לפני צאת הכוכבים?

21. האם מותר לשנות ולעבור משיטת רבי יהודה לשיטת חכמים או להיפך? הסבר.

פרק כ"ה - תפילת מעריב

ז - מנהג דיעבד בהצמדת מנחה למעריב לפני הזמן (עמ' 375)

1. מה הקושי הקיים בתפילת מנחה וערבית סמוכות (כאשר ערבית לפני צאת הכוכבים)?

2. באיזה מקרה הורו האחרונים להקל ולהתפלל ערבית מיד אחרי מנחה? על מה צריכים להקפיד?

3. מה יעשה מי שנוהג כחכמים ונמצא במקום בו יש מניין ערבית לפני זמן צאה"כ?

ח - סוף זמן קריאת שמע ותפילת ערבית

4. עד מתי סוף שמן ק"ש של ערבית מהתורה, סייג חכמים ובדיעבד?

5. מה יעשה מי שהיה אנוס ולא הספיק לקרוא ק"ש לפני 'עמוד השחר? האם יכול להתפלל ערבית? מדוע?

6. מתי עדיף להתפלל ערבית לכתחילה? מדוע? באילו מקרים יכול להתפלל מאוחר יותר?

ט - דברים האסורים לפני תפילת ערבית

7. ממתי אסור לאכול לפני ערבית? מה אסור ומה מותר?

8. מה דינו של מי שהתחיל בסעודה לפני יותר מחצי שעה לפני צאת הכוכבים?

9. מה דינו של מי שהתחיל בסעודה בתוך הזמן האסור?

10. באילו מקרים יכול להתחיל בסעודה גם אחרי צאת הכוכבים?

11. מה יעשה מי שמוכרח לאכול לפני התפילה, ואין מי שיזכיר לו להתפלל?

12. ממתי אסור ללכת לישון שנת קבע אם עדיין לא התפלל? באיזה מקרה מותר?

13. מה דינו של אדם שמתכוון להתפלל ביחידות ורוצה קודם ללמוד תורה?

14. האם מותר לפני ערבית לעשות דברים שאסרו אותם חכמים לפני תפילת מנחה?

שיעור 39

פרק כ"ו - קריאת שמע על המיטה

א - סדר קריאת שמע שעל המיטה (עמ' 381)

1. מה צריך לומר על מיטתו לפי דברי חכמים?

2. מה טעם הוספת המזמורים שהוסיף ר' יהושע בן לוי?

3. האם צריך לומר את כל שלושת פרשיות קריאת שמע?

4. מהם המנהגים השונים לגבי זמן אמירת ברכת 'המפיל'?

ב - ברכת המפיל

5. מה היה החשש לגבי ברכת 'המפיל'?

6. מדוע אין זו ברכה לבטל, גם אם לא הצליח להירדם?

7. האם בשינה של צהרים מברכים 'המפיל'? לפני איזו שינה בלילה מברכים?

8. מה דינו של מי שיתעורר באמצע הלילה, וחזר לישון?

9. מה דינו של מי שנרדם ללא ברכת 'המפיל', והתעורר באמצע הלילה?

10. א. מה מנהג האר"י לגבי ברכת 'המפיל'?

ב. מה מנהג האשכנזים וחלק מהספרדים?

ג - דינים נוספים

11. האם מותר לדבר או לאכול לאחר ברכת 'המפיל'? מדוע?

12. באיזו צורה מותר לומר קריאת שמע, ובאיזו צורה אסור?

13. מה טוב לעשות לפני השינה, לפי בעלי המוסר? (2 דברים).

